CONSTITVTIONES ET DECRETA PROVINCIALIS CONCILII AVENIONENSIS,

QVOD FRANCISCVS MARIA TAVRVSIVS Archiepiſcopus Auenionenſis habuit anno ſalutis
M. D. XCIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE, Ex Typographia Aloyſii Zannetti.
M. D. XCVII.

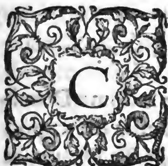
12

FRANCISCVS MARIA

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS
GRATIA
ARCHIEPISCOPVS AVENIONEN.

VNIVERSIS PROVINCIAE
nostræ Fidelibus salutem in Domino.

CVM Sacrosanctæ Synodi Tridentinæ [a] prouidentissima lege sancitum sit, vt intermissus Prouincialium Conciliorum vsus restitueretur, illaq. deinceps in omnibus Prouincijs singulo quoque triennio celebrarentur: Nos hoc salutare præceptum eo libentius & alacrius amplectendum duximus, quod ad eas regiones Pastores missi ab Apostolica Sede dignoscimur, in quibus hæreseon ac corruptorum morum caligo, diaboli fraude, hominumq. malitia, longe lateq. diffusa est. Quare omni studio in id incumbendum nobis est, vt veritate doctrinæ, morumq. disciplina in his regionibus resplendere curemus. Et vero æquissimum fuerit, vt a nobis potissimum opus hoc inchoetur, qui in Sanctissimi Romani Ponti-

[a] Sess. 24. cap. 2.

ficis temporali ditione exiſtentes, ceteri Prouincijs prælucere debemus. Quapropter diuini numinis præſidio implorato, Reuerendiſſimis Coepiſcopis, ac Comprouincialibus noſtris, ceteriſq. Sacerdotibus, quorũ intereſt, ad præſtitutam diẽ cauſa Prouincialis Synodi celebrandæ conuocatis, alijſq. rebus ac ritibus de Catholica traditione obſeruatis, ad ſummi Dei laudem, Cleriq. noſtri ornamentum & vtilitatem, hæc quæ ſequuntur Decreta ſancienda ac promulganda de eorumdem Reuerendiſſimorũ Coepiſcoporum noſtrorum conſilio & aſſenſu ſtatuimus.

DE EPISCOPIS.

VT autem iudicium incipiat a domo Domini, nec nobis illud Euangelicum obijci poſſit, quod Phariſæis olim exprobrauit: Dicunt, & non faciunt; & alligant onera grauia & importabilia, digito autem ſuo nolunt ea mouere: viſum eſt a nobis ipſis huius Synodi initium ſumere.

Quare Epiſcopos noſtræ Prouinciæ omnes, tum dignitatis, tum oneris ſui memores eſſe oportet; vt intelligant non alio conſilio ſe Eccleſijs diuinitus eſſe præfectos, ac gregibus Paſtores datos, quam vt cura peruigili ac ſolerti ſtudio animarum ſalutem procurent, in dieſq. magis ac magis promoueant. Quod vt facilius aſſequantur, ſe moreſq. ſuos ad eam formam, quam præcipit Apo-

ſtolus

ſtolus, component, in id potiſſimum incumbentes, vt vita ſint non modo irreprehenſibili, ſed eiuſmodi, quam omnes colant, ſuſpiciant, ac ſibi imitandam proponant. Sunt enim Epiſcopi Mundi lumina, populorum duces: quod ſane decus vt ſingulis a Deo communicatum eſt, qui tamquam Aaron ad animarum præfecturam vocati fuere, ita purum ac illæſum ab ijſdem conſeruari par eſt. Gregi itaque inuigilent Epiſcopi, ſtrenue in vinea ſibi commiſſa laborent: virtutes omnes tum ipſi colant, tum a ſuis ſubditis coli ſedulo curent: vitia, quacumque tandem ratione valent, eradicent ac profligent, ita tamen, vt omnia prudenter ac matura præuia conſultatione gerantur. Eorum miniſterio ac etiam conſilio vtantur Epiſcopi, quos Dei honorem, animarumq. lucrum zelare viderint, quiq. magis prodeſſe, quam præeſſe ſtudeant.

Quoniam vero longum eſſet ſingulas Epiſcopi partes percurrere, horum dumtaxat admonitos eſſe volumus, ad ipſos ſcilicet pertinere, non modo quæ cum ceteris communia habent, verum etiam quæ Epiſcopali functioni peculiari quadam ratione commiſſa ſunt, diligenter obire. Quamobrem Pontificalia munia, vt rite ſingula exerceant, accurate prouideant, ſicq. ſe ipſos gerant, tamquam qui in perfectionis exercendæ ſtatu poſiti ſunt.

DE

DE VISITATIONE HABENDA ab Episcopis.

a Seff. 23. cap. 3.

CVm sacrosancta Synodus [a] Tridetina multa statuerit ad visitationis munus rite obeundum pertinentia: admoniti sint Episcopi, vt quæcumque ab illa sancte ac pie de visitatione sancita sunt, diligentissime obseruentur. In id vero potissimum incumbant Episcopi, vt facultatibus a Concilio sibi concessis vtantur; ne, si forte remissius se gesserint, visitatio fructu ac fine suo careat, ac disciplinæ Ecclesiasticæ neruus elidatur.

Episcopus propriam Diœcesim per se, aut, si impeditus fuerit, per suum generalem Visitatorem, si quotannis totam propter latitudinem visitare non possit, saltem maiorem eius partem visitet, ita tamen, vt tota biennio per se vel Visitatores suos compleatur.

Dum suam Diœcesim inuisit, legem de victus procuratione & muneribus a sacro Concilio

b Seff. 24. cap. 3.

Tridentino [b] præscriptam obseruet: comitatum non habeat, nisi visitationi necessarium. Quare septem, aut ad summum octo homines tantum secum ducat: si plures duxerit, suis sumptibus alat. Mensa frugali contentus sit, quæq. Ecclesiasticum luxus censorem deceat.

Domum suam visitent Episcopi, totiusq. famili-

liæ

liæ mores perſpectos habeant, vt ſi quid (quod abſit) parum candidum & honeſtum inuenerint, confeſtim manum ſalutarem adhibeant, domeſticorum vitam antea corrigentes, quam ad ceterorum emendationem ſe conferant. Omnia porro loca inuiſat Epiſcopus, in quæ ius viſitandi habet, nullo prætermiſſo: curetq. diligenter, nulla interpoſita mora, viſitationem inire ac perficere hoc conſilio, vt quam celerrime graſſantibus malis obuiam eatur. Quoniam vero interdũ contingit, vt iſtud viſitandi munus non ea atque par eſt diligentia obeatur, dum vel celerius & per tranſennam (quod aiunt) tam loca quam perſonæ explorantur: idcirco Inſtructio pro ordine & methodo viſitationis a viris a Concilio deputandis conficiatur, quam Epiſcopi omnes, dum ſuas Diœceſes inuiſent, facile ſequantur.

DE SYNODO DIOECESANA.

OMnes ac ſinguli, qui de iure vel conſuetudine tenentur, ad Synodum [a] Diœceſanam conuenire teneantur tempore a iure [b] ſtatuto, & ab Epiſcopo indicto, pœna propoſita ijs, qui abſque legitima cauſa non paruerint.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 24. cap. 8. §. Synodi.
[b] d. 18. ca. propter.

Quiſquis ad Synodum venerit, decenti ac honeſto habitu incedat, in ſeſſionibus ſuperpelliceo mundo & integro vtatur. Ad hoſpitium diuertat, quod ſibi a deputatis ab Epiſcopo aſſignetur,

vt

vt ne minimam quidem ſcandali aut lapſus occaſionem præbere poſſit. Rem ſacram frequenter peragat durante Synodo, ac integritatis probitatiſq. ſpecimen in omnibus pro virili præſtare debeat.

Examinatores ſingulis annis ad minus ſex ab Epiſcopo vel eius Vicario vniuerſæ Synodo Diœceſanæ proponantur; qui ab ea probati, & admiſſi, iurent ſe, humana quacumque affectione poſtpoſita, fideliter munus executuros.

DE TESTIBVS SYNODALIBVS.

VT teſtium Synodalium munus, ſicubi intermiſſum eſt, reſtituatur; atque non nomine ſolum, ſed certis officij partibus recte per eos geratur, quibus in Synodo vel Prouinciali, vel Diœceſana committitur: hæc de illis eorumq. officio ſtatuimus.

Principio ſacerdotes ætate moribuſq. graues, prudentes, ac diſciplinæ Chriſtianæ ſtudioſi in Concilio Prouinciali a Metropolitano ex vnaquaque Diœceſi duo ſaltem, in Synodo Diœceſana e Diœceſi ſua duo itidem teſtes Synodales deligantur. Pœnæ etenim meminiſſe oportet ab Innocentio III. propoſitæ in Concilio Lateranenſi ijs qui teſtes nullos nominarint.

Qui nominati & delecti ſunt, ſecreto ab Epiſcopo conuocentur, in eiuſq. manibus iurent

ex

ex formula verborum præſcripta, muneris ſui partes executuros eſſe.

Quo igitur tempore hoc munus teſtes iurati geſſerint, perſonas diſcretas interrogando ſimpliciter & de plano, abſque vlla iuriſdictione ſolicite inueſtigent hæc quæ ſequuntur:

An Parochi munus ſuum obeant, qua par eſt ſolicitudine, in ſacramentis, omnibus quidem, ægris autem præcipue adminiſtrandis. An ipſi, alijq. clerici omnes vllam populo præbeant offenſionem. An in ſuis Eccleſijs reſideant, ſuoq. quiſque fungatur officio.

Quæcumque vero animaduerterint decreta ſancitave nullam adhuc aut non perſpectam executionem habuiſſe, aut quæ rurſus deprauata correctionem reformationemq. deſiderare viderint, ea tribus ante menſibus, quam Concilij proxime futuri ſtata dies veniat, ſingula ordine ſuo referant ad Metropolitanum: teſtes vero Diœceſani menſe ſaltem ante diem præſtitutum id ipſum Epiſcopo præſtabunt.

DE EXAMINATORIBVS.

OMnes Examinatores, quicumque ſint, nouerint ſibi munus vſque adeo graue committi, vt ſi negligenter aut male ſe vllo modo geſſerint, Deo in primis culpæ in eo munere admiſſæ exactam rationem reddituri ſint. Quare non ſpe, non

a d. 24. ca. quando. metu, non aliquo [a] affectu ducti, muneris sibi commissi curam gerant.

Nullus Examinatorum quempiam priuatim doceat, qui examen subiturus sit.

Cum de beneficio curato conferendo examen instituitur, aut de aliquo ad sacros ordines promouendo, vel concionatore, confessariove approbando, ad minimum tres [b] Examinatores, præsente Episcopo, vel eius Vicario, conueniant.

b Concil. Trid. Sess. 24. ca. 18. §. examinatores.

Cum quis ad examen venerit, eius vultus & habitus corporis, vestitus & incessus, gestus & sermo diligenter inspiciatur: ex his enim animi leuitas, vel grauitas deprehenditur.

In examine vero is potissimum ordo teneatur, vt primo de toto vitæ statu, genere, patria, domiciliove quæratur illius qui examen subit. His perquisitis, Examinatores ad explorandam scientiam mox descendent.

Quisquis pro sacris ordinibus suscipiendis examinandus est, ætatis, natalium, aut dispensationis obtentæ, beneficij Ecclesiastici, vel pensionis, patrimonijve attestationes scriptas & documenta authentica ante omnia in medium producat; quæ omnia Examinatores non perfunctorie, sed diligentissime perquirent, an vllo vitio vel fraude laborent.

Cautio autem sit, vt de ijs examinandi interrogentur, quæ ad rem, cuius occasione examinantur,

tur, proxime faciunt. Cetera Examinatorum prudentiæ animaduertenda & præstanda relinquuntur.

DE FIDEI PROFESSIONE.

QVoniam, iuxta doctrinam Apostoli, non solum corde credendum est, sed ore etiam cõfessio fieri debet ad salutem: ideo sacri Concilij Tridentini, summorumq. Pontificum auctoritate innixi, mandamus, vt quicumque Ecclesiastica beneficia obtinent, vel in posterum obtinebunt, & qui ad Synodum Diœcesanam accedere debent, Fidei professionem emittant. In ipsa prima Synodo Diœcesana Episcopi curabunt, vt qui beneficia curam animarum habentia obtinuerint, intra duos mẽses post adeptam possessionem, iuxta formam decreti Cõcilij, professionem Fidei faciant. Id quod seruabitur etiam in prouisis a Romano Pontifice, vel a Legatis. Idem præstabunt, qui permutant beneficia curam animarum habentia.

Prouisi autem de Canonicatibus & dignitatibus in Ecclesijs cathedralibus, vel collegiatis, non solum coram Episcopo, seu eius Vicario, sed etiam in Capitulo idem præstare teneantur: alioquin prædicti omnes prouisi fructus suos non faciant, nec illis possessio suffragetur.

Doctores præterea, Magistri pædagogij, &

Bulla Pij Quarti per totum.

quicumque tam publice quam priuatim docent Theologiam, Ius vtrumque, artem Medicam, Philosophiam, ceterasq. liberales artes in quibuscumque ciuitatibus, terris, oppidis, quoquo modo profiteri aut docere ab Episcopis ne permittantur, nisi prius Catholicam fidem professi fuerint, iuxta formam constitutionis Pij Quarti: quam etiam professionem singulis annis initio studiorum emittere teneantur.

Ne item Rectores, vel Cancellarij Vniuersitatis aut Gymnasij ad sua officia admitti possint, neve scholares ad Doctoratus lauream, aliumve huiusmodi gradum in dictis facultatibus suscipiēdum vllo modo admitti possint, neque præterea cathedram conscendere ante emissam fidei professionem, de qua in priuilegio Doctoratus specialis mentio fiat; pœnis nullitatis, alijsq. in bulla Pij Quarti propositis.

Nemo item ad prædicationis munus, aut ad curam animarum exercendam, etiam sine titulo beneficij admittatur, nisi præstita coram Ordinario Fidei professione.

Omnium autem qui Fidei professionem præstabunt, aut præstiterunt, nomina ordine notata in certum librum Episcopus a Cancellario Episcopali referri iubeat: qui liber in Archiuio Episcopali asseruetur.

DE IMPRESSORIBVS ET *Bibliopolis*.

QVoniam Chriſtianæ Religionis baſis ac fundamentum eſt Fides, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo: quantam ea in re curam ac diligentiam Epiſcopi adhibere debeant, nemo eſt qui neſciat. Quare vt ea in cordibus Fidelium impolluta illibataq. ſeruetur, curent Epiſcopi ne per eorum negligentiam libri hæreticorum, aut alias a Sede Apoſtolica damnati, quorum maxima vis eſt in corrumpendis rudiorum mentibus, alicubi videantur, legantur, habeantur, reperianturve: ſed regulas Indicis librorum prohibitorum auctoritate Pij Quarti Pontificis editas, aut auctoritate aliorum Pontificum edendas obſeruari tum ab omnibus, tum præcipue ab impreſſoribus & bibliopolis curent.

Viſitent quotannis Epiſcopi bibliopolarum officinas, ne quid contra regulas huiuſmodi fiat.

Deputent virum [a] tum doctrina, tum fidei zelo præſtantem, qui recognoſcendis libris, ac vniuerſæ regularum prædictarum obſeruationi præſit. Ex omnibus autem præſcriptis regulis hæ ſeruentur in primis.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 4. c. inſuper. Seſſ. 18 cap. 1.

Nullus libros de rebus ſacris typis mandare poſſit, qui ab eo quem deputarit Epiſcopus, præter Inquiſitorem, examinati & approbati non fuerint

ipſo-

ipſorum ſubſcriptionibus. Approbatio vero librorum a tergo primi folij imprimatur.

Libris impreſſis adiecto typographi nomine, adſcribatur item annus quo impreſſi ſunt. Libri imprimendi exemplum manu auctoris ſubſcriptum apud examinatorem remaneat.

Libri quos typis mandari conceſſum eſt, in codicem a recognitoribus referantur, notato conceſſæ facultatis anno & die, deſcriptis etiam eorum nominibus, quibus eos imprimendi poteſtas facta eſt.

Ne quis opuſcula, tractatus, commentarios, aliasve lucubrationes de rebus ſacris euulget, niſi ante examinatæ probatæq. fuerint ab Epiſcopo, vel a deputatis.

Librarij & quicumque librorum venditores habeant in ſuis bibliothecis indicem librorum venalium quos habent, ſubſcriptionibus perſonarum, quas diximus, communitum. Index porro Romanus librorum prohibitorum pro foribus officinæ proſtet.

Qui per vrbes præterea, vicos, oppida, aliave loca libros venales circumferunt, eorum etiam indicem habeant, cui ab Epiſcopo, vel ab Inquiſitore, aut ab ijs quibus librorum recognitio ab illis delegata eſt, ſubſcriptum ſit.

Heredibus item, aut executoribus vltimarum voluntatum vetitum ſit libris a defuncto relictis

vti,

vti, aut alijs vendendos dare, aut in alias personas quacumque ratione transferre, nisi ijs prius ostensis, & habita licentia a personis ab Episcopo deputatis.

Ne libri cuiusuis generis in ciuitatem vllam prouinciæ introducantur, aut introducti vendantur, commodentur, aut legendi quouis modo tradantur, nisi ostensis prius illis, & habita licentia a personis ab Episcopo vel Inquisitore deputatis, aut nisi notorie constet librum iam esse omnibus permissum.

Ministri autem publici, qui exigendis vectigalibus præsunt, vbi locus publicus mercibus comportandis constitutus est, teneantur, pœna excommunicationis proposita, prædictis vt supra deputatis personis denuntiare libros esse adductos; aut saltem ne inde exportari patiantur, nisi ij quorum sunt, scriptum prædictorum manu signatum, quo exportandi potestas fiat, attulerint.

De libris autem, qui de rebus inter Catholicos & hæreticos controuersis communi item lingua conscripti sunt, ea diligens cautio adhibeatur, vt illorum vsus ijs tantum concedatur, quibus Episcopus, aut Inquisitor de consilio Parochi, aut confessarij permittendum iudicarit. Regulæ Indicis Pij Quarti.

Libri de officio & precibus horarijs B. Mariæ Virginis vulgariter, vel Italice, vel Hispanice, vel

Germa-

Germanice, vel partim Latino, partim vulgari ser-mone expressi venales ne proponantur, nec ven-dantur. Si qui vero eos adhuc habent, ad sacræ Inquisitionis officium statim deferre compellan-tur, vt edita a Pio V. constitutione sancitum est.

Caueat Episcopus, ne libri illi paruuli, quibus preces variæ cōtinentur, falsis superstitiosisq. titu-lis aspersi habeantur, aut vendantur, nisi suo, aut Inquisitoris, aliorumve Theologorum, quos huic muneri præfecerit, diligenti studio primum reco-gniti & purgati sint.

Quia vero pestilentiores illi codices sunt, qui blasphemijs referti, aduersus Religionem nostram virulenta dogmata euomunt: Idcirco prohibe-mus, ne quis Thalmudicos libros & nefaria huius-modi Rabinorum scripta legere, tenere, emere, vendere, aut euulgare audeat, sub pœnis, quæ con-stitutæ sunt Apostolicis constitutionibus. Quare Episcopi in cunctis Synagogis huiusmodi volu-mina perquirant & comburant. Libros præterea de Astrologia iudiciaria tractantes, iuxta cēsuram Indicis librorum prohibitorum, omnino reijci & extingui mandamus. Libros similiter Geoman-tiæ, Hydromantiæ, & similes, qui diuinationes, sortilegia, superstitionesq. continent, funditus de-leri, comburiq. præcipimus, pœnis propositis, quas iura & Apostolicæ constitutiones infligi debere decernunt.

DE FIDEI RVDIMENTIS.

CVm omnibus Fidelibus ad salutē necessarium sit Christianæ Fidei rudimenta scire, ideo curabunt Episcopi singulis saltem Dominicis pueros in singulis parochijs Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum & parentes diligenter doceri per Parochos, aliosve animarum quouis modo curatores, ad quos præcipue hoc munus spectat: eosque, si opus fuerit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellant.

Quo vero studiosius Parochi in eam curam incumbant, id etiam curet Episcopus, vt in singulis dioecesis suæ oppidis, & vicis, vbi commode fieri potest, Doctrinæ Christianæ sodalitas instituatur, quæ in eo munere ipsos Parochos adiuuet, & ex viris ad id idoneis vita & moribus approbatis constet. Ecclesias in ciuitate & dioecesi, in quibus infantes & pueri ad discendam Doctrinam Christianam conuenire possint, deputet. Indulgentias a Pio V.[a] & Gregorio XIII.[b] concessas earum sodalitatum hominibus sæpius promulgari curet.

[a] In bulla 156.
[b] In bulla 11. illius qui.

Ludimagistri, qui docent Grammaticam, semel in hebdomada, sabbato scilicet a prandio pueros Doctrinam Christianam doceant.

Fiat formula Doctrinæ Christianæ lingua Gallica pro hac prouincia. Singuli puerorum Magi-

ſtri veſperi ſub finem lectionum a pueris genuflexis orationem Dominicam, ſalutationem Angelicam, & Symbolum Fidei recitari curent.

Idem in eccleſijs, vbi doctrina hæc exercetur, in calce ab omnibus præſentibus fiat.

Curent etiam Parochi, vt non pueri tantum & puellæ, ſed etiam grãdioris ætatis homines & mulieres Fidei rudimenta doceantur, maxime ruſtici.

Dabunt etiam operam Epiſcopi, vt in Prono & concionibus parentes puerorum moneantur, vt filios ſuos, & filias, hora præſtituta, ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam ire compellant.

DE PRAEDICATIONE Verbi Dei.

Timere debent Epiſcopi, ne illis a Domino illud in diſtricto iudicio exprobretur: Canes muti non valentes latrare. Igitur cum eorũ [a] præcipuum munus ſit prædicatio Euangelij, id ipſi per ſe ipſos omnino, aut ſi legitimo impedimento detineantur, per alios obire ſtudeant.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 24. cap. 4. & Seſſ. 5. c. 2.

In eccleſijs parochialibus per Parochos, ſiue illis impeditis, per alios ad id idoneos ab Epiſcopo deputandos impẽſis eorum qui eas præſtare tenẽtur, aut ſolent, munus prædicationis exercebitur.

Admoneantur ſæpius Parochi, teneri eos in ſuis eccleſijs plebem ſibi commiſſam verbo Dei paſcere: quos ſi negligentiores eſſe conſtiterit, fructuum

[b] Ibid. §. Archipresbyteri.

ctuum subtractione mulctentur, qui alteri dabuntur, vt vices suppleat.

Tempus quo prædicationis munus obiri debet, omnes dies Dominicos per annum, ac singulos quosque dies Quadragesimæ & Aduentus complectitur.

Regulares [a] vero ne prædicent etiam in ecclesijs suorum ordinum, nisi a suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, cum fide huiusmodi approbationis coram loci Ordinario se præsentauerint, benedictione ab eo obtenta. In ecclesijs vero nõ suorum ordinum etiam ab Episcopo facultatem in scriptis habere teneantur, sine qua nullus ecclesiarum Rector regulares huiusmodi concionari permittat.

[a] Concil. Later. vlt. Sess. 11. Triden. vbi sup. §. Regula.

Diligenter obseruent Episcopi doctrinam & mores concionatorum per viros idoneos, vt si quis scandala disseminarit, a prædicationis munere suspendatur: si vero hæreses (quod absit) contra eum procedatur iuxta formam iuris. Cauendum est, ne quæstuarij per se aut per alios prædicare permittantur, cum id constitutionibus duabus Pij Quinti interdictum fuerit. Regulares insuper extra monasterium degentes, aut sæculares clerici a Rectoribus ecclesiarum concionari nõ permittantur, nisi Episcopis noti, moribusq. & scientia probati sint.

Conficiatur formula pro rudioribus Parochis

C 2 ad

ad vſum Prouincialium. Concionatores quoque ad præſcriptum formulæ illis per nos tradendæ ſuas conciones accommodare curabunt.

DE LECTIONE SACRAE Scripturæ.

a Concil. Trid. Seſſ. 5. c. 1. §. in eccleſijs.

NOn ſolum in eccleſijs cathedralibus Epiſcopi præbēdas [a], quas Theologales vocant, pro lectione ſacræ Scripturæ erigant, ſed etiam in collegiatis exiſtentibus in aliquo inſigni oppido, ſi ibi clerus numeroſus fuerit, ex ſacri Concilij Tridentini præſcripto, cum deputatione in eum vſum præbendæ primo vacaturæ, vbi commode fieri poſſit.

Prouiſi de huiuſmodi præbendis ſacram Scripturam, aut Theologiam interpretari, docereq. diebus quidem feſtis populum, ferialibus vero certis diebus ab Epiſcopo præſcribendis clerum per ſe & non per alios compellantur.

Quibus in oppidis præbenda huiuſmodi erigi non poteſt, Epiſcopi Magiſtrum ſaltem Grammaticæ inſtituant ad populi cleriq. inſtructionem; cui de conſilio Capituli vel ſimplicis beneficij fructus aſſignent, vel ſtipendium congruum a populo curent aſſignari.

b Ibid. §. in monaſt.

In [b] monaſterijs monachorum & quorumcumque regularium, vbi nulla ſacrarum litterarum lectio reperitur, curent Epiſcopi tāquam Sedis Apoſto-

ſtolicæ delegati ex Concilij Tridentini facultate eam quamprimum per idoneum virum inſtitui, ſi commode fieri poterit, habita ratione prouentus monaſterij, & numeri fratrum.

DE SACRAMENTIS IN Communi.

VT Sacramenta maiori cum religione animiq. pietate ſuſcipiantur: Epiſcopi in ijs quæ per ipſos tãtum adminiſtrari poſſunt [a], qualia ſunt Confirmatio, & Ordo, prius illorum vim & vſum pro ſuſcipientium captu explanare ſtudeant.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 24. ca. 7.

Idem a Parochis in ceteris ſacramentis miniſtrandis fieri curent lingua vernacula iuxta formam in Catechiſmo præſcriptam. Illi vero materiam, formam, & ritum iuxta Romanum Rituale diligenter attendant. Cum ſacramenta miniſtranda erunt, Parochi ſuperpellicio mundo & integro ſtolaq. induti ſint.

Pro ſacramentorum miniſterio nullus ſacerdos, quantumuis egens, verbis, aut nutibus quidquam prorſus vel minimum petat, exigatve. Aſtantes vero, vt remoto omni colloquio, pie ac religioſe admodum interſint, moneantur.

Excommunicati, hæretici, infideles, Iudæi ne ſacramentorum adminiſtrationi intereſſe permittantur, immo nec catechumeni.

Fiat breuis formula rerum quæ ſcitu neceſſariæ ſunt lingua Gallica, de materia, forma, & ritu cuiuslibet ſacramenti pro Parochis prouinciæ.

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

DEcernimus ſacras cærimonias in Baptiſmo adminiſtrando, ex libro Baptiſmali approbato, & ex formula deſcribenda à deputandis a Concilio, ſeruari debere a Parochis.

De conſecrat.d.4. per tot.

Præcipimus, ne in poſterum expectandi patrini gratia, aliave de cauſa, præterquam neceſſitatis extremæ, cum ſcilicet periculum vitæ infanti timetur, Baptiſmus ſine ſolemnitatibus cærimonijſq. adhiberi ſolitis miniſtretur.

Parochi obſtetrices diligenter inſtruant de materia & forma in Baptiſmo ſeruanda; ſimulq. doceant, cum infanti vitæ periculũ imminet, hunc ordinem ſeruandum eſſe, vt ex præſentibus ſacerdos clerico, clericus laico, virq. mulieri præferatur, dummodo formam & baptizãdi modum recte nouerint.

Baptiſmus nonniſi ad tertium diem protrahatur, niſi aliter Epiſcopo viſum fuerit. Cetera ſi quæ ſint, quæ ad Baptiſmi adminiſtrationem ſpectant, in formula cõficienda diligenter tradentur.

Caueatur autem ante omnia, vt abuſus ille Baptiſmum diuidendi, ex noſtra prouincia funditus & omnino euellatur.

DE

DE OLEIS SACRIS.

PArochi omnes post feriam quintam in Cœna Domini, quando scilicet noua olea sunt consecrata [a], antiquis amplius non vtantur, sed ante Pascha quotannis sacerdos aliquis mittatur, qui noua accipiat, & vetera comburantur.

[a] De consecrat.d.4. c.si quis de alio.

Sacrorum item oleorum vascula in ecclesia tantum, non alibi religiose asseruentur in ciborio, aliove loco ab Episcopo constituto ad formam instructionum, nisi de oleo infirmorum certis casibus aliter faciendum Episcopus iudicauerit.

Olea asseruentur sub bona custodia, loco scilicet tuto, clauibus munito, quæ a Rectore ipso teneantur, non a clerico.

Vascula vero dictorum oleorum ea constent materia & forma cum inscriptione, quæ perpolita & munda perpetuo sint, & sacculo serico inclusa.

Cui in ecclesia cathedrali id muneris datum est, vt oleum aut Chrisma sacrum Plebanis alijsve Parochis distribuat, hic in librum eo nomine confectum referat nomina eorum quibus dederit, & ecclesiarum, pro quibus ille acceperit.

Ne autem alicui det, qui sacerdos non sit, aut saltem in sacris constitutus.

Cum oleum Chrismatis consecratur, omnino intersint cooperatores, & qui dignitates seu persona-

ſonatus obtinent, & Canonici, & reliqui cathedralis eccleſiæ clerici, & quos ex alijs eccleſijs ſuæ ciuitatis & diœceſis Epiſcopus vocandos duxerit.

DE AQVA BAPTISMALI.

a De Conſecr. d. 4. c. in ſabbato.

BAptiſmalis aqua ſingulis annis [a] ſabbato ſancto, atque etiam in vigilia Pentecoſtes renouetur, infra annum præterea numquam, niſi neceſſitate vrgente.

Ad aquam autem baptiſmalem infundendam, ne manus, ſed vas argenteum, alteriusve decentis materiæ adhibeatur; nec illa in eamdem fontis aquam redeat, ſed vel in ſacrarium, vel in peluim, quæ illi tantum vſui addicta ſit, recipiatur ad formam inſtructionum ad vſum huius prouinciæ edendarum.

Porro aqua baptiſmalis non in phiala vitrea, aut vaſe fictili conſeruetur, ſed in lapideo, vel æneo ad formam inſtructionum conficiendarum.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

EPiſcopus cum ſacramentum Confirmationis miniſtraturus erit, Parochis iubeat aliquot ante diebus id populo denuntiare, eumq. de tanti ſacramenti dignitate & fructu ex Catechiſmi Romani

mani doctrina docere atque instruere, instructionesq. hac de re lingua Gallica editas promulgare Dominica ante Pentecosten.

Confirmandi autem, vt melius præparati huius sacramenti gratiã & dona percipiant, ad [a] confessionis & Eucharistiæ (si tamen id ætas permiserit) sacramenta suscipienda cohortationibus inducantur.

[a] De consecrat. d. 5. c. vt ieiuni.

Patrini & matrinæ nihil pueris quos susceperunt, aut eorum parentibus tunc temporis largiantur: ne ipsi munusculis illecti, ac maxime pauperes, ad iterato suscipiendum hoc sacramentum cum sacrilegio inducantur.

Tempus autem proprium huius sacramenti administrandi in ciuitate quidem est Octaua Pentecostes, in diœcesi vero, cum visitatur. Cetera quæ ad Confirmationis sacramentum rite decenterq. suscipiendum requiruntur, in instructione tradentur.

DE SACRAMENTO *Eucharistiæ.*

EPiscopus diligenter curet, vt in cathedrali, collegiatis, parochialibus, & alijs quibusuis ecclesijs, vbi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, vel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, vel graui de causa aliud ei videatur.

Ante ipsam vna saltem lampas semper accensa colluceat.

Tabernaculum ligneum, aliave materia constans, in quo sanctissima Eucharistia conseruatur, panno serico intrinsecus[a] circumuestitũ vndique sit; conopæo etiam decenti, pro ecclesiarum facultate, lociq. dignitate, contectum, ac bene præterea tutoq. clausum, atque ita quoque aptatum, vt inde sanctissimum Sacramentum commode depromi possit.

[a] De celebrat. Miss. c. sane cũ.

Duas pixides vnaquæque parochialis ecclesia saltem habeat, alteram forma maiori ad vsum sacræ Communionis populo in ecclesia ministrandæ & asseruandæ, alteram minori; qua sanctissimũ Sacramentum ad infirmos deferatur. Vtraque pixis velo serico vel conopæo contegatur. Intra pixidem verò corporale adaptatum perpetuo ponatur.

Quinque saltem particulæ semper conseruentur, quæ octauo quoque die renouabuntur.

Instituatur Cõfraternitas Corporis Dñi ijs in locis vbi non est. Cõfratribus regulas seruandas Episcopus tradet: quorum præcipuum munus erit, vt quoties sacrosanctum Christi corpus ad infirmos vel in processionibus deferendum erit, ipsorum aliqui numquam desint, qui præter alios honorifice[b] illud comitentur.

[b] Ibidẽ §. quam in.

Caueant omnes sacerdotes, qui sanctissimum

Eucha-

Euchariſtiæ ſacramentum adminiſtrant, ne ſacroſanctum Domini corpus de patena communicantibus exhibeant, niſi forte pauci ſint: ſed vel calice, vel pixide contineatur.

Purificatio poſthac in calice conſecrato non præbeatur.

DE PASCHALI
Communione.

CVrabit Epiſcopus, vt iuxta c. omnis vtriuſque ſexus [a], quilibet in Paſchatis ſolemnitate ſacerdoti proprio, alijve ab Ordinario approbatò peccata rite confiteatur, & in propria parochia communicet.

[a] De pœnit. & remiſſ.

Qui ad Communionem accedere volent, nomen & cognomen ſuum, & locum in quo habitãt, ſcriptum in ſchedula præbebunt ſacerdoti ad id deputato, vbi ſine ſcandalo & incommodo id præſtari poſſit.

Ne quis Curatus, aut ſacerdos ád Communionem recipiat aliquem extra parochiam ſuam tẽpore Paſchali.

Curati ſingulis diebus feſtis, & Dominicis Quadrageſimæ, decreta hæc de Paſchali Communione publicent in maiori populi frequentia.

DE SACRAMENTO *Pœnitentiæ*.

MVnus audiendi confessiones, cum sit longe grauissimum, nemini committi debet, qui doctrina[a], moribus, ac prudentia idoneus ad id suscipiendum non inueniatur. Doctrina itaque illorum ab Examinatoribus, vita a fide dignis testibus, Episcopi cura & iussu, diligẽter explorabitur.

[a] De pœnit. d. 6. c. qui vult. §. iudiciaria.

Vt vero inscitiam, quæ calamitosis hisce temporibus multorũ malorum causa est, facilius propulsent Episcopi; lectionem casuum conscientiæ, vbi id commode fieri poterit, instituant: ad quã Parochos, ceterosq; sacramenti pœnitentiæ ministros ire procurent: aut saltem confessariorum conferentiam, quam vocant, fieri curent bis in hebdomada; cui vir doctus & cordatus præsit.

Breuis instructio fiat pro confessarijs a deputatis ab hac Synodo Prouinciali, quam ipsorum singuli habere teneantur.

Si quis præuio examine paulo rudior repertus fuerit, non ei facultas concedatur, nisi ad breue tempus ex rationabili causa putauerit Episcopus esse concedendam.

Approbati habeant bullam in Cœna Domini, & casus Episcopis reseruatos. Vbicumque Vicarij perpetui haud satis idonei ad audiendas confessiones constituti sunt, ingruente Paschate,

aliave

aliave solemnitate,qua frequentior confluit populus ad confessiones, eo mittantur sacerdotes tam sæculares,quam religiosi ab Episcopis, Capitulorum sumptibus, quibus vnita beneficia fuerint, aut illorum ad quos alia quacũque de causa pertinere cognoscent: & tamen vtatur Episcopus aduersus huiusmodi Vicarios minus idoneos auctoritate sibi tributa decreto cap. 3. Sess. 6.

Vbi Curatus non sufficit, alij deputentur, quorum nomina toto anni circulo in ostio sacristiæ legantur. Vbi Vicarij perpetui non sunt, constituantur ad arbitrium Episcopi.

Pœnitentiarius ad præscriptum Concilij instituatur in cunctis ecclesijs cathedralibus cum vnione præbendæ proxime vacaturæ.

Colligantur in vnum casus reseruati a singulis Episcopis in suis Synodis Diœcesanis, vt ex omnibus certus numerus seligatur eorum qui per Concilium Prouinciale reseruandi sint.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

QVæcumque a sacris Canonibus [a], maxime a sacrosancta Synodo [b] Tridentina constituta sunt, in conferendis ordinibus inuiolabiliter ab Episcopo obseruentur.

[a] In decr. per multas de; ætat. & qualit. ord.
[b] Sess. 24. cap. 3.

Nemo ad titulum patrimonij ordinetur, qui re vera patrimonium ad congruam sustentationem

suffi-

ſufficiens non habuerit, quiq. alicui eccleſiæ non adſcribatur; quod Epiſcopi diligentiſſime obſeruent. Qui beneficia obtinent, ſui beneficij congruentes ordines ſuſcipere cogantur intra tempus a iure præſcriptum, ordinati vero per ſe ipſos propria munera exerceant.

Qui non eſt in ſacris conſtitutus, non vtatur dalmaticis, ceterisve ordinum ſacrorum inſignibus.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 23. cap. 7.

Quotieſcumque ordinatio [a] de more publice celebranda erit, edictum antea promulgetur, affigaturq. in valuis eccleſiarum, in quo omnes recenſeantur qui ab ordinum ſuſceptione procul arceantur. In hoc præterea edicto ſequentia documenta contineantur.

Quiſquis tonſurandus eſt, ad examen veſtitu clericali indutus accedat: id quod multo magis de ceteris intelligitur. Ordinandi, feria quarta, & ſexta eius hebdomadæ, qua ordinatio habenda eſt, ad aulam palatij Epiſcopalis hora pomeridiana pro examine conueniant.

Promouendi etiam ad minores ordines, præter litteras dimiſſorias, teſtimonium afferant de vita & moribus ab Ordinario ſuo, tum etiam a Parocho loci vbi habitant, & a ludimagiſtro, cuius ſcholas frequentant.

Quicumque alicui maiorum ordinum adſcribendus eſt, hæc teſtata faciat, ſcilicet, ſe ætatis eſ-

se legitimæ; beneficium sufficiẽs, vel patrimonium, quoties pro necessitate vel vtilitate ecclesiæ promouebitur, pacifice possidere; quorum omnium publica instrumenta in medium proferet ab Examinatoribus diligenter exploranda. Hæc præterea testata faciet, se ex præscripta formula denuntiationes in ecclesia parochiali, tum etiam in illa in cuius finibus postremo domicilium habuit, per mensem antea publice die festo inter Missarum solemnia fieri curasse.

Qui alienæ est diœcesis, hæc afferat, litteras dimissorias, testimonium de statis denuntiationibus, de natalibus, vel dispensatione; testimoniũ de ordine priore legitime suscepto, & functionibus in eo præstitis; dispensationem super interstitio, si illud omisit; testimoniũ de vita & honestate.

Regularis hæc testata faciet, se legitimæ esse ætatis, in religione cum laude versatum esse, loco tituli emissam regulæ professionẽ, & rite ad priorem ordinem promotum fuisse.

DE SACRAMENTO *Matrimonij*.

IN cõtrahendis matrimonijs eæ tum cautiones, tum solemnitates adhibeantur, quas præscribit Tridentina Synodus [a]. [a] Sess. 20. cap. 3. & sequen.

Sacerdos facultatem non habens ab Ordinario, vel proprio contrahentium Parocho, si matrimo-

nio intereſſe, contrahenteſq. coniungere attentauerit, grauiter puniatur, & quidquid attentatum fuit, irritum declaretur.

Parochus ſciat ſe non rite munere ſuo perfuncturum, ſi quæ ſequuntur obſeruare neglexerit. Parochi eorum qui vagantur, & certas ſedes non habent, matrimonijs ne interſint, niſi prius diligẽtem inquiſitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, licentiam id faciendi obtinuerint, quemadmodum ſalubriter cauetur decreto c. 7. Seſſ. 24. de refor. matr.

Matrimonium poſthac non domi, ſed in loco ſacro celebretur: benedictio inſuper ſponſorum in Miſſa perficiatur: ſecundæ nuptiæ non benedicantur.

Sponſos, antequam contrahant, vel triduo ante matrimonij conſummationem, hortentur Parochi, vt diligenter peccata ſua confiteantur, & ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum pie ſuſcipiant.

DE SACRAMENTO
Extremæ Vnctionis.

CAueat Parochus, ne in adminiſtranda extrema Vnctione negligentiam, vllamve moræ culpam contrahat: alioquin ſi ad illius adminiſtrationem accerſitus ire neglexerit, tũ rationem

Deo

Deo reddet, tum grauiter ab Episcopo pœna plectetur.

Parochus extremæ Vnctionis sacramentum sicut his ministrare debet, adultis scilicet periculose ægrotantibus, propeq. moribundis: ita istis ne ministret, nempe pueris rationis vsu carentibus ad iudicium Parochi, mulieribus in partu laborantibus, & ijs qui vltimo supplicio mox afficiendi sunt.

Curabit Parochus, vt sacræ Vnctionis oleum honorifice debitaq. reuerentia gestet, cruce præeunte, vt moris est.

Quod Concilio Agathensi cautum est, id vnusquisque Parochus præstare curet, vt Missæ sacrificio peracto, si quos in parochiali vicinia ægrotos habet, frequenter, atque adeo quotidie, si fieri potest, inuisat, eisdemq. præstet quæ sunt parochialis solicitudinis officia.

DE MISSÆ SACRIFICIO.

Missæ sacrificium salutare, quod a Domino Iesu Christo institutum est, ea tractare dignitate par est, qua tantum mysterium decet. Quapropter vt rite celebretur, audiaturq. Missa, hæc quæ sequuntur diligenter obseruari Synodus mandat.

Congregationem pro cærimonijs & ritibus

Missæ erigant Episcopi in sua quique Ecclesia; in qua semel in hebdomada diligenter de cunctis ad Missam & cetera diuina officia spectantibus edisseratur, & ad rationem & vsum receptum a sancta Romana Ecclesia cuncta examinentur, & receptæ cærimoniæ probentur.

Capitula Magistrum cærimoniarum instituant, qui probetur ab Episcopo, quiq. accurate a Congregatione probata non modo ediscat, verum ceteros etiam doceat.

In celebrandis Missis hæc obseruabuntur. Missa [a] vniuscuiusque diei propria, quoad fieri potest, celebretur. Si quæ Missa votiua cantanda sit, ante vel post Missam officio conformem canatur.

[a] De celebrat. Miss. c. quidam laicorum.

Quoniam vero plerosque audiuimus ad libitum collectas multiplicare, idcirco non plures septem, vel ad summum nouem dicantur. In Missæ fine non aliud Euangelium, quam consuetum sancti Ioannis dicatur; nisi in Quadragesima, diebusq. Dominicis anni, & Quatuor temporibus currens Euangelium legendum sit.

In cathedralibus & collegiatis ecclesijs, vbi certus est Missarum numerus, hic ordo seruetur, vt pro populi commoditate, qui sæpe Missis carere cogitur, nō simul Missæ omnes celebrentur, sed ex interuallo, ita vt singulis horis Missæ possint audiri.

Fiat tabula per Præcentorem, in qua Missæ ordine suo disponantur.

Laicus, si fieri poteſt, nullo modo miniſtret altari: clericus vero diligenter inſtruatur circa miniſterium ſuum.

Non admittatur ſacerdos alterius diœceſis ad celebrandam Miſſam & alia diuina officia, qui nõ habeat [a] litteras dimiſſorias.

Ab omnibus Diœceſanis audiatur integra [b] Miſſa diebus Dominicis & feſtis.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 23. c. 16. §. nullus. de conſecr. d. 5. c. non oportet.

[b] De conſecr. c. oẽs. & c. Miſſas.

DE MISSARVM reductione.

SAluberrimo Cõcilij Tridentini [c] decreto inhærentes, quo pijs teſtantium voluntatibus conſulitur, ſimulq. incommodo, quod ex eleemoſynarum tenuitate oritur, remedium affertur; hæc circa Miſſarum reductionem ſancimus. Si legatum de cetero eccleſiæ relinquatur, aut ſi capella recens erigenda ſit cum onere vnius Miſſæ diebus ſingulis per annum celebrandæ, is reditus conſtituatur, ex quo decenter ac commode ſacerdos onus ſubiens viuere poſſit: quantus vero eſſe debeat, Epiſcoporum arbitrio cenſeatur. Porro ad iſtius reditus annui rationem ceteros qui pro varietate onerum cõſtituuntur ſiue ex teſtatorum voluntate, ſiue ex fundatione dotationeq. alicuius capellæ, expendi in futurum volumus.

[c] Concil. Trid. Seſſ. 25. c. cum Catholica. §. curent, & §. contingit.

Quod vero in futurum proſpeximus, ad præte-

ritum quoque extendi debere declaramus: decernentes, Missas, pro quibus pia quædam legata relicta sunt, si plures fuerint, quam iuxta supputationem factam annui reditus quantitas ferat, ad pauciores reducendas esse ex præscripto Concilij Tridentini. qua reductione facta, Anniuersarium singulis annis pro ijs celebrabitur, qui ecclesiæ pauca illa legauerunt.

Omnes vero ac singulos, qui Missas votiuas celebrare faciunt, hortamur, vt sacerdotibus eas celebrantibus tātum eleemosynæ nomine impendant, quantum pro victu decenti & honesto illius diei ipsis sufficiat. Aequum etenim est, vt iuxta Apostoli sententiam, qui altari seruit, de altari viuat.

DE MISSAE SVPELLECTILE.

Altare habeat hæc quæ sequūtur: Altare portatile consecratum, nisi altare ipsum totum consecratum esse constiterit: Candelabra duo: Crucē in medio ex aliqua decenti materia: Pallium ante altare eius coloris, quem dies requirit: Tabellam orationum secretarum: & mappulam decentem ad manus tergendas.

Calices ad sacrum Missæ sacrificium non adhibeantur, nisi argentei [a] ab interiore parte inaurati. Sint vero his omnibus instructi: Purificatorio de-

[a] De consecrat. d. 1. c. vt vasa. c. vt calix.

decenti & albo (ecclesiæ etenim singulæ iussu nostro certum purificatoriorum numerum, qui cunctis Missis sufficiat, confici curabunt) in cuius medio crux parua picta sit; Patena inaurata ad dignoscendas particulas commodiore; Velo decenti eius coloris, qui Missæ officio conueniat, quodq. totum calicem tegat.

Charta præterea, in qua Gloria, Credo, & verba consecrationis continentur.

Vrcei, qui Missæ deseruiunt, posthac vitrei erunt, non stannei.

Prohibemus facularum, seu candelarum minutiorum vsum. Dum sacrosanctum Christi corpus eleuandum erit, grandior [a] fax accendatur, pulseturq. campanula, quæ ad altaria singula posita sit.

[a] De celebrat. Miss. c. sane cũ.

DE RELIQVIIS ET *veneratione Sanctorum*.

ETsi Sanctorum reliquias, quæ organa fuerunt Spiritus sancti, Ecclesia Catholica vbique pia veneratione ac honore prosequẽdas præcipit, nobis tamen id magis magisq. cordi esse debet, qui in his locis degimus, circa quæ hæreticorum nequitiam in Sanctos eorumq. corpora nefarie grassari comperimus. Idcirco illud ante omnia præcipiendum censuimus, ne superstitioni, aut falsæ

cre-

credulitati ansa præbeatur, vt nullo pacto nouæ reliquiæ [a] inuehantur, inuectæve honore aliquo afficiantur, nisi recognoscente & approbante Episcopo: qui simulatque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, alijsq. pijs viris, ea faciat, quæ veritati ac pietati consentanea iudicauerit.

[a] Concil. Trid. Sess. 25. cap. 2. per tot.

Vnaquæque ecclesia inuentarium habeat sacrarum reliquiarum, in quo annotentur attestationes cuiusuis generis, vnde probetur veritas ipsarum reliquiarum & certitudo.

Curabit Episcopus librum confici & conseruari in archiuio Episcopali, in quo diligenter describantur reliquiæ totius diœcesis cum publicis & priuatis monimentis & attestationibus.

Illæ vero loco decenti, honesto, atque conspicuo, non humido, aut sordido, minusve decenti, in ecclesia, aut sacrario custodiantur, vbi nihil aliud seruari soleat: locusq. ipse serico interius ornatus sit, qui duabus clauibus, & crate ferrea, vel ligneo ostiolo claudatur, clauesq. ipsæ ab Episcopo deputandis personis de clero grauibus ac religiosis tradantur: & nisi omnino inops sit ecclesia, lampas ante illarum armarium noctu interdiuq. ardeat.

In exponendis reliquijs hæc quæ sequuntur diligenter aduertenda erunt.

Non vulgo [b], neque facile nimis frequenterve po-

[b] De reliq. & vener. sanct. c. cũ ex eo.

populo inſpiciendæ proponantur, ſed diebus dumtaxat ſolemnibus.

Ne alibi quam in altari, aut de ſuperiori loco populo oſtendantur.

Caueatur turpis quæſtus.

A ſacerdote ſtola, ac pluuiali, vel ſuperpellicio pro eccleſiarum & reliquiarum ratione induto cũ luminibus exponantur, & recondantur. Idem ſeruandum, cum portantur in proceſſionibus.

Dum exponuntur, candelæ ad minus duæ ardeant.

Ne ad infirmos afferantur, niſi maxima ex cauſa ab Epiſcopo probanda.

Vnuſquiſque Epiſcopus edictum conficiat, ac promulget, in quo prohibeat, ne quiſquam de reliquijs ſumere, donare, extrahere, aut donatas recipere audeat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ.

Si rumor incertus de miraculo vel ad reliquias, vel ad imagines Sanctorum edito in vulgus prodierit, diligenter rem totam explorabit Epiſcopus, ne falſa pro veris irrepant.

DE SACRIS IMAGINIBVS.

VT ſacræ imagines qua decet religione exprimantur, id in primis cauendum eſt, ne pictores, ſculptoresve illas effingant, niſi ad regularum normam, quæ hoc loco breuiter ſubijciuntur,

tur, oſtenſo prius exemplari Epiſcopo, vel eius officiali.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 25. cap. 11 §. omnis.

Imagines nihil turpe[a], nihil profanum, nihil indecorum, quodve riſum moueat, aut intuentium oculos offendat, repræſentent.

Multo magis cauendum eſt, ne quidquam falſum, vel apocryphum, ſuperſtitioſumve ob oculos ponant.

[b] Ibidē §. hæc vt.

Nullæ imagines in eccleſijs pijsve locis ſine Epiſcopi[b], aut illius Vicarij generalis conceſſu palam exponi permittantur. Hi vero, picturæ, ſculpturæve qualitate perſpecta, quod ſibi congruum viſum fuerit, conſtituent.

Imagines neque humi, neque ſordido, aut caliginoſo loco, neque ſub feneſtris, vnde pluuiæ ſtillare poſſint, effingantur.

Si quæ imagines, vel ſtatuæ ab impijs hominibus violatæ, deiectæ, profanatæ, ac demum mutilatæ in hac prouincia fuerint, eas Epiſcopi curabunt quamprimum ſtatui priſtino reſtitui.

DE ECCLESIARVM FVNDATIONE & ſtructura.

[c] De conſecr. d. 1. c. hic ergo. & cap. nemo Eccleſ.

ECcleſiæ & capellæ, ſi quæ de nouo extruendæ ſint, certior antea reddatur[c] Epiſcopus: qui illarum formam iuxta ſacrorum Canonum ſententiam tradet, recentemq. ſtructuram auctoritate

ritate ſua admittet, ſine cuius conſenſu nihil magni momenti in iam extructis deſtrui, reædificari, innouarive poterit.

Prouentus templorum fabricis dedicati, ac pro reparandis ornandiſq. eccleſijs inſtituti, non temere, aut ſuperflue inſumantur, ſed de ijs adminiſtratores Epiſcopo rationem reddere teneãtur.

Quoniam vero templa permulta huius prouinciæ reparatione indigere audiuimus, idcirco ſacroſancti Concilij Tridentini decretum ijſdem pene verbis hic in medium afferri, ſimulq. diligenter obſeruari decernimus.

Parochiales eccleſiæ[a], etiam ſi ſint iuris patronatus, cura & ſtudio Epiſcopi cũ fructibus & prouentibus quibuſcumque ad eaſdem eccleſias quomodocumque pertinentibus reficiantur & inſtaurentur: qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis eccleſijs percipiunt, aut in illorũ defectum parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta Epiſcopi cogant, quacũque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Quod ſi nimia egeſtate omnes laborent, ad matrices, ſeu viciniores eccleſias transferantur, cum facultate, tam dictas parochiales, quam alias eccleſias dirutas, in profanos vſus, non ſordidos, erecta tamen ibi cruce, conuertendi.

Altaria non quacumque in templi[b] parte ex-

a Concil. Trid. Seſſ. 21. c. 7. §. Paroch.

b De conſecr. d. 1. c. eccleſiæ.

trui debent, sed decenti ac commodo loco, eo sane situ, vt aliquid spatij inter ea interstet.

[a] l. decernimus. l. 1. C. de Episc. & cler.

Ne signum crucis in solo[a] sculptum depictumve inueniatur, immo vbi nunc sit, omnino deleatur, ne pedibus obambulantium proteratur.

DE MODO VERSANDI *in ecclesijs.*

[b] De consecr. d. 1. c. omnes fideles.

CAueant omnes, ne Dei domum vllo modo profanent[b]. Quocirca nullus in ecclesiam canes, accipitres, armave, nisi ad Principis custodiam inducat.

[c] Ibid. cap. quando autem.

Nullus in ea deambulet, sermonesve[c], nisi de rebus pijs, quocumque tempore, vel negotia inibi pertractare audeat.

Abusum porro illum, quo mulieres quibusdam festis diebus placentas ac flores ingredientibus nō sine scandalo offerre ac præbere solent, iustis de causis tollendum omnino decernimus.

Illi quoque reprehensione digni sunt, qui dum Missæ sacrum peragitur, ad altare propius accedunt, aut sermocinantur, aut perinde se gerunt, atque si in plateis versarentur.

Ornari præterea ecclesias, præsertim diebus celebrioribus, maxime conuenit. Omnis tamen profanatio cauenda erit. Quare aulæa & peristromata, quæ obscœnis figuris, ac figmentis poeticis intexta

texta sunt, ad ecclesiarum ornatum nullus adhibeat; neque item pictas imagines & signa, quæ loci sanctitati minime conueniant. Nullæ item eorum qui inter Sanctos relati non sunt, præterquam summorum Romanorum Pontificum, aut aliorum qui loci qualitati conueniant, effigies appendantur: hæ etenim cuique loco maximo ornamento sunt, atque decori.

Debet ecclesia diligenter [a] custodiri, statis temporibus claudi, seris firmissimis muniri, ne quidquã interdiu vel noctu surripiatur. Eius sepulturæ diligenter obstruantur: sacella eo nitore atque ornatu splendeant, quem locorum facultas, & impigra æditui cura poterit adhibere.

[a] De custod. Euch. cap. statuimus.

Ille cuius fidei supellex commissa est, eam diligenter curet: quod vt accuratius fieri possit, Capitulum ei rei virum diligentem ac deuotum præficiat.

Cum autem bellorum causa interdum contingat ecclesias parum decenter haberi, dum vel in eis præsidia ponuntur, vel intra ipsarum septa milites excubias agunt: idcirco volumus ab ecclesiarum curatoribus mox ad Episcopum referri, si quid eiusmodi factum attentatumve fuisse acceperint. Is vero pro muneris sui ratione curabit, vt ecclesiæ in eo quo decet habeantur honore.

DE SEPVLCHRIS.

COnstitutionem sanctæ memoriæ Pij Quinti de sepulchris & monumentis diligenter Episcopi obseruent, & obseruari curent.

Quæ vero in posterum sepulchra construentur, illorum ostia omnino duplici lapide contegantur: in quorum superiori sine licentia Episcopi nihil effingatur, ipsaq. epitaphia non sine ipsius consensu & approbatione insculpantur.

Nulla prorsus in choro, aut in capella maiori sepulchra ædificentur, nulla denique sint prope altaria, minus autem sub ipsis posita, nec vero sub bradellis, immo eorum ostium a bradella tres aut saltem duos cubitos procul distet.

DE COEMETERIIS.

COemeteria religiose tractari debent, atque adeo nihil in eis profanum [a] agendum est. Sint itaque semper clausa, parietibus trium cubitorũ altitudinis circumsepta, ne illac animalia pertransire possint.

[a] De immunit. ecclesi. c. cum Ecclesia.

Arbores nullæ, fruticesve in cœmeterijs serantur, sed iam satæ succidantur, nisi in extremitate areæ forte sitæ sint.

Nemo in cœmeterijs deambulet, ludat, mer-

ces

ces exponat, linteamina & reliqua id genus expandat, aut denique quidquam in illis profanum exerceat.

Locus autem aliquis separatus, tegulisq. saltem contectus ibi sit, in quo sacrosanctum Christi vexillum conspiciatur, vel etiam sub dio, modo decenti loco collocetur.

DE SACRISTIA.

QVamquam pleraque ad sacristiæ cultum in formula de supellectile Ecclesiastica tradenda sint, hæc tamen obseruanda præsenti loco Synodus mandat.

Sacrista, aut operarius [a], vel quocumque alio nomine designetur is cui sacristia commissa est, inuentarium totius supellectilis conficiat, & Episcopo præbeat. a De cust. Euch. cap. relinqui.

Episcopi sacristias visitantes, omnia paramenta per se ipsos videant; & attrita iam, quæq. nulli vsui esse [b] possunt, ijs in frusta dissectis, omnino amoueri curent. b De consecr. d. 1. c. vestimenta

Loco magis conspicuo sacristiæ sacra imago collocetur, atque etiam altare cruce & candelabris munitum, ad quod celebraturus sacras vestes induat.

Oratorium præterea seorsum construatur, quo sacrum celebraturus sacerdos se recipere, orare, & me-

& meditari aliquantum possit; in quo pia Crucifixi imago affixa sit, & tabella item earum quæ ante, quæq. post Missam recitari solent, orationum.

Confessionale etiam loco commodiore ponatur pro sacerdotum confessionibus audiendis.

Lauacrum etiam sit ad abluendas manus in pariete excauato,& ad manus tergendas linteum appendatur; idq. ne sordibus inquinatum appareat, in singulas saltem hebdomadas mutetur.

In sacristia silentium obseruetur, nec vllus nisi de rebus necessarijs, tum vero voce submissa, in ea loquatur. Sacrista toto tempore quo celebrantur Missæ, numquam discedat, nisi alio subrogato.

Caueant sacerdotes, ne se ad altaria sacras vestes induant: se itaque ad Missas in sacristia parent. Sacerdoti sese induenti aliquis præsto sit, qui albam, aliasq. vestes decore & concinne aptet.

DE VITA ET HONESTATE *Clericorum*.

[a] Concil. Trid. Sess. 22. cap. 1.

QVoniam multa a Cōcilijs [a] tam generalibus, quam prouincialibus, & a summis Pontificibus de vita & honestate clericorum sancita sunt, experientiaq. didicimus a plerisque vel ignorari, vel negligi: idcirco quæ sequuntur, in memoriam reducenda esse censuimus, ab omnibus clericis inuio-

inuiolabiliter obſeruanda, graui pœna ad Ordinariorum arbitrium transgreſſoribus propoſita.

Quia vero (vt ſcriptum eſt) labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent de ore eius; ſunt enim ſal terræ: idcirco ſacerdotes omnes hos libros penes ſe habeant, Teſtamẽtum vetus [a] & nouum Latinum editionis vulgatæ, Catechiſmum Romanum, Concilium Tridentinum, Compendium ſummæ Nauarri, aut alterius, Cõſtitutiones Synodales proprij Epiſcopi, & prouinciales. Libri autem obſcœni, inutiles, & vani apud eos nullo pacto reperiantur.

a d. 37. c. ſacer.

Curati vero, præter iam numeratos, alios etiam codices ſibi comparabunt, eum præſertim in quo recta adminiſtrandorum ſacramentorum ratio contineatur, & Inſtructiones a nobis tradendas.

Habitus clericorum ſit decens [b] & honeſtus, nec nimium elegans, nec ſordidus, ſed huiuſmodi qui ipſorum vocationi & ſtatui reſpondeat, totus nigri coloris, non vanus, non effeminatus, non militaris.

b De vit. & hon. cler. c. clerici.

Clerici omnes beneficiati, vel in ſacris conſtituti duas talares veſtes geſtabunt, vel ſaltem tunicam vſque ad genua demiſſam ſub altero indumento, quod talos contingat.

Presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, & quicumque beneficia etiam ſimplicia obtinent, coronam [c] clericalem geſtent ad eam formam, quã ratio vniuſcuiuſ-

c Ibidem.

cuiuſque ordinis poſtulat, quæ octauo quoque die renouetur. Cura ſit Præcentoris, an id obſeruetur, adnotare. Presbyteris barba a ſuperiore labro ita præcidatur, vt pili in ſacrificio Miſſæ Chriſti Domini corpus & ſanguinem ſumentes non impediant.

Obtinentes penſionem aureorum ſexaginta teneantur incedere in habitu clericali ſub pœnis cōtentis in bulla [a] Sixti V.

[a] Eſt 30. incip. cum ſacroſanc.

Non permittantur mulieres [b], de quibus poſſit haberi ſuſpicio, clericis cohabitare. Ancillæ, dummodo ſint prouectæ ætatis, quæ ſcilicet, quinquageſimum annum expleuerint, nec alias impudice vixerint, obtenta prius licentia in ſcriptis ab Ordinario, concedantur.

[b] d. 34. ca. quorumdā

Caueant clerici, ne partem domus, quam inhabitant, laico habenti vxorem, vel alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio, etiam ſi ſit frater, locent.

Clericos cauponarum [c] aditu & vſu omnino interdicimus, niſi in itinere neceſſitatis cauſa. Abſtineant clerici ab illicita venatione. Choreis, comœdijs, alijsve profanis [d] ſpectaculis nō interſint: Cum Muſicis numquam obſcœna canant. Ludos prohibitos non exerceant, taxillorum videlicet, & pagellarum.

[c] De vit. & hon. c. clerici.

[d] Eod. tit. c. cum decorem.

Nullus clericorum etiam forenſium laicis dominis inſeruiat, niſi forte eorum pueros inſtituat; quod

quod etiam cum dignitate facere curabit.

Clericos procurationem, aduocationemq. suscipere, nisi in casibus a iure permissis, artē medicam[a], mercaturam, tabellionatumve exercere penitus prohibemus.

Caueant qui in sortem Domini vocati sunt, ne publica vectigalia exigant, neve arrendamenta, quæ vocant, vllo modo conducant, aut alias illicitas[b] negotiationes exerceant.

[a] De ætat. & qual. c. ad aures. & de homicid. c. tuanos.

[b] 21.q.3.c. hi qui.& c. sacerdotiū

Presbyteri teneantur singulis saltem Dominicis & festis Missam celebrare, Curati vero ter in hebdomada. Ceteri vero clerici singulis mensibus sacrosanctum Christi corpus, qua maiori possunt deuotione, sumant. Omnes interim quotidie Missam audiant, si poterunt.

Omnes abusus circa Missas[c] nouas prorsus tollantur.

[c] Concil. Trid. Sess. 22.c. quāta.

Sacerdotes, vt etiā a criminis suspicione absint, domos seligant in parte ciuitatis honestiore.

DE CAPITVLO ET *Canonicis.*

CApitula, quæ statuta non habent, intra sex menses ea conficere teneantur ab Episcopo examinanda & probanda. Semel per hebdomadā in loco consueto Capitulū congregetur die a Canonicis statuendo, qui tamen certus sit, ante vel

post Missam, ne chori seruitium impediatur.

Congregati Canonici, oratione præmissa, Capitulum inchoabunt, quod itidem breui facta precatione absoluant.

In Capitulo contentiosas & clamosas confabulationes euitabunt: de ijs quæ ad ecclesiæ cultum, & ad pietatem promouendam spectant, deq. bonorum ecclesiasticorum administratione tractabunt.

Secretarius ibi præsto sit de Capituli corpore, qui decreta iam facta perscribat. Liber conficiatur illa continens.

Curabit Capitulum inuentarium confici præbendarum, & quorumcumque beneficiorum, distributionumq. quotidianarum; quod in visitatione Episcopo exhibebitur, vel a Synodo Dioecesana.

Administratores teneantur rationem reddere corã Capitulo, pœna proposita ad Episcopi arbitrium. Rationem quoque anniuersariorum, & piorum legatorum reddant Episcopo singulis annis, si celebrata illa fuerint, hæc vero si executioni mandata.

[a] Concil. Trid. Sess. 24. c. 20. §. omnes.

Canonicis præcipimus, vt Episcopo [a] assistant, dum Pontificalia exercet; inter quæ locum habet verbi Dei prædicatio. Eosdẽ hortamur, Missarum celebrationem frequentent.

Missas, quas seruato ordine vi statutorum singuli

guli celebrare tenentur, nullo modo omittant, nisi ex vrgenti aliqua causa.

Quoniam in toto ordine clericali Canonicos decet præ ceteris esse conspicuos[a]: idcirco ab ipsis multo potiore iure morum grauitatem, totiusq. corporis habitus decentem quãdam speciem Synodus deposcit. Curabunt itaque tam in ecclesia, quam extra, virtutum studio ceteris prælucere.

Episcopi in ecclesijs[b] tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt verisimiliter negligãtur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouentuũ & obuentionum tam dignitatum, quã canonicatuum, personatuum, portionũ, & officiorum separari curent, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis interessentes proportionabiliter iuxta diuisionem ab Episcopo, tãquam etiã Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione faciendã, diuidantur: saluis tamen consuetudinibus earum ecclesiarum in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt; non obstantibus exemptionibus, atque alijs cõsuetudinibus etiã immemorabilibus, & appellationibus quibuscũque. Crescenteq. non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere iuxta iuris ac sacrorum Canonum dispositionem.

a Ibidẽ §. vestitu. d. 5 c. in omnibus.

b Concil. Trid. Sess. 21. c. 3.

Vt omnis simoniacæ labis suspicio tollatur, iuxta decretum Concilij Tridentini, & bullam Pij Quinti [a], decernimus nihil in posterum dãdum, accipiendumve pro quacumque collatione, prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiæ, vel collegiatæ, beneficij, canonicatuum, aut præbendarum, seu ad distributiones quotidianas. Quod si alicubi vigeat laudabilis consuetudo, qua admissi aliquid Capitulo cõferunt in vsus pios & ecclesiæ ornamenta erogandum: volumus eam ab Episcopo diligenter examinari; qui aliquem deputabit, cui incumbet de acceptis ab admisso coram Episcopo rationẽ reddere, an iuxta Concilij & Pontificum decreta expensa sint.

[a] Est 106. incip. Durum nimis

Curabit Capitulum certum paramentorum numerum confici ad Episcopi arbitrium, quæ nõ solum beneficiatis, sed etiam aduentantibus exteris pro celebrandis Missis vsui esse possint. Volumus autem non solum de indumentis sacerdotalibus celebrandæ Missæ necessarijs prouideri, verum etiam de libris & calicibus, ceterisq. eiusmodi.

Omnes & singuli, tam dignitates, quam Canonici, ceteriq. ecclesiæ ministri, ea quæ in suis constitutionibus, aliorumve officiorum institutione in officijs diuinis attribuuntur, accurate exerceãt, eaq. curent Episcopi ab omnibus seruari.

Quod si neque a primæua institutione, neque

a pro-

a proprijs constitutionibus quæ probatæ sint,proprium officium illis attributum fuerit; aut quod sit,non facile constet: Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo,quorum alter ab ipsis,alter a Capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus & officijs proprium munus, quemadmodum iuxta sacrorum Canonum sententiam pro ratione loci magis expedire videbunt.

DE HORIS CANONICIS.

HOras canonicas omni diligentia ac pietate Deo persolui oportet: quod summi Pontifices semper curarunt, præsertim Leo X. in Concilio Lateranensi, & Pius V.[a]. Quorum sanctiones aduersus eos editas, qui illis interesse negligunt, curent Episcopi ad vnguem obseruari.

[a] Est 133. incip. Ex praxi.

Chori disciplinæ tum Præcentor, tum alij punctatores præfecti sint, qui omnes diligenter munere suo fungi curabunt.

Punctatores duo eligantur, qui annis singulis mutentur,quiq. iuramentum præstent in Capitulo,se fideliter quæ sui muneris sunt, adnotaturos, ac rursus in manibus Vicariorum, antequam officium exerceant, sub pœnis arbitrio Episcopi infligendis.

Ambo punctatores libros conficiant eorum qui non intersunt, & singulis hebdomadis libros

punctua-

punctuationum inter se conferant. Omnibus horis choro intersint, vel saltem eorum alter, nec possint alterum substituere.

Punctatores studiose, ac sine personarum acceptione, singulorum errores adnotabunt: quibus ob laborem ac studium annuum quoddam stipendium decernatur.

Nullus Canonicus, nec beneficiatus, neque alius clericus inter canendum dormiat, nugetur, litteras aut libros legat, officium priuatim recitet, per chorum vagetur, indecore sedeat, quidquamve faciat, aut loquatur, quod chori disciplinam & [a] psallentium attentionem perturbet.

[a] De celebrat. Miss. c. dolentes §. hæc igitur.

Clerici in prima tonsura, aut in minoribus constituti, habentes pensionem super beneficio, recitent horas Beatæ Mariæ Virginis iuxta bullam Pij Quinti.

Diuina officia ex ordine Kalendarij & Ecclesiæ instituto celebrentur, nec ea ratio sine iusta causa mutetur. Quamobrem a Magistro chori edatur tabella, qua singulorum dierum officij ratio præscribatur.

Omnes qui horis canonicis intersunt, Psalmos clare ac distincte pronuntient, omnem strepitum ac mentis euagationem fugientes.

DE CANTV ECCLESIASTICO.

MVsices numeros ad pietatis ſenſum permouendum ſalubriter adhibet Eccleſia. Quapropter eius ſtudium in cunctis eccleſijs non ſolũ permittimus, verum etiam in dies augeſcere optamus. Ea tamen obſeruatio habenda erit, vt non ad modulos profanarum [a]cantionum, tum Pſalmi, tum cetera Eccleſiaſtica occinantur.

[a] Decr. vni. de obſer. & euit. Seſſ. 22.

Quod ſi carmina quædam vernacula lingua in Natali Domini permittenda ſint in eccleſia concini, ea primum ab Epiſcopo legantur, ac examinentur, nec niſi probata & cum ſubſcriptione canantur.

DE BENEFICIORVM Collatione.

QVæcumque ſancita ſunt a Concilio [b] Tridẽtino, & bulla Pij Quinti, in beneficiorum collationibus diligenter volumus cuſtodiri. Ne autem cui beneficium qualecumque prius ab Epiſcopis, ſeu inferioribus collatoribus conferatur, quam ſancte iurauerit, vt in ſequenti præſcripta formula.

[b] Seſſ. 7. c. 3. & Seſſ. 21 c. 7. & Seſſ. 25. c. 16.

Ego N. tibi Reuerendiſſimo domino promitto, ſpondeo, ac iuro fidelitatem & obedientiam

iuxta

iuxta formam sacrorum Canonum, meq. iura & libertates Ecclesiæ conseruaturũ: bona & res Ecclesiasticas non alienaturum, quin potius alienata recuperaturum: nihilq. pro hac Ecclesia adipiscenda illicite, aut simoniace per me, vel per alios dedisse, aliamve illicitam pactionem interuenisse. Sic me Deus adiuuet, &c.

Si verò beneficium curatum sit, hæc præterea addat:

Iuro præterea, me non solum mandata vestra seruaturum, sed vt alij seruent, diligenter curaturum: Ecclesiæ meæ, animabusq. mihi commissis sedulo operam daturum personaliter residendo. Sic me Deus adiuuet, &c.

Ecclesiæ parochiales nonnisi præuio examine in concursu, iuxta decretum Concilij Tridentini, & sanctiones Apostolicas, conferantur.

DE BENEFICIORVM *Incompatibilitate.*

[a] Concil. Trid. Sess. 7. cap. 4.
[b] Ibid. c. 5.

NEmo audeat plura beneficia [a] incompatibilia tenere. Quod si dispensationem obtinuisse se aliquis dicat, eam ostendere [b] intra duorũ mensium spatium post huius Concilij publicationem compellatur.

Iuxta decreti Concilij Tridentini tenorem, vnũ tantum beneficium ecclesiasticum conferatur singulis.

gulis. Quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferre.

Decreuit sacrum Tridentinum Concilium, vt Ordinarij locorum quoscumque plura curata, aut alia incompatibilia obtinẽtes, dispensationes suas exhibere compellerent, atque per idoneorum Vicariorum deputationes & congruæ portionis assignationem prouiderent, ne animarum cura negligeretur, neve beneficia ipsa debito defraudarentur obsequio. Hoc tam salutare decretum Ordinarij diligenter exequantur, neque committant suas hac in re partes vllo modo desiderari.

DE CONFIDENTIA.

DEploranda sane omnibus esset miserabilis horum temporum atque locorum conditio, quibus, timore Dei, ac sacrarum constitutionum placitis posthabitis, eo cæcitatis deuenerint homines, vt dummodo marsupium repleant, animas perdere nequaquam curent, ac propterea hereditate possidere sanctuarium Dei, & beneficiorum Ecclesiasticorum pactiones, licitationesq. publice exercere non erubescant; & qui coniugati ac omnino laici sunt, propositis execrabilibus illis ac

perditiſſimis hominibus, quos Cuſtodinos appellant, beneficiorum tam ſæculariũ, quam regulariũ, etiam parochialium, fructus ſibi vſurpent, in graue Eccleſiæ Dei ſcandalum, diuini cultus diminutionem, & animarum perniciem. Quamobrem nos tãto malo, quoad eius fieri poteſt, obuiare cupientes, ſanctiones Pij Quarti [a], & Quinti [b], ſuper confidentia ſimoniaca emanatas, in memoriam & vſum reuocantes, omnes qui ad hanc diem beneficia præfata confidentialiter obtinent, quiq. illorum fructus quouis modo illicite percipiunt, cenſuras dictorum Pontificum incurriſſe declaramus: titulos beneficiorum prædictorum, & aliorum quorumcumque nullos & irritos, ipſoſq. ad alia etiam obtinenda inhabiles eſſe ſignificamus: fructus non feciſſe ſuos, ad illorumq. reſtitutionẽ in vtroque foro ſub interminatione anathematis teneri, notum facimus, tenores dictarũ conſtitutionum pro expreſſis haberi volentes, atque contra huiuſmodi delinquentes via iuris inquiri & procedi a Iudicibus Eccleſiaſticis omni meliori modo mãdantes. Prædictaſq. bullas, ne quis ignorantiam obtendere poſſit, a Parochis noſtræ prouinciæ ſingulis diebus Dominicis infra Miſſarum ſolemnia publicari & promulgari omnino præcipimus.

a In bulla 109. incip. Romanũ.
b In bulla 87. Intolerabilis.

DE

DE RESIDENTIA.

DEcretum Concilij [a] Tridentini, quo cũcti Pastores animarum in propria Ecclesia residere iubentur, rite atque exacte custodiri volumus: id quod tam de Episcopis, quam de ceteris [b] beneficia obtinentibus, quibus cura imminet animarum, intelligatur. Quibus vero animarum cura demandata est, præcipimus, ne tridui spatio longius absint a parœcia: quos etiam ab Ordinario facultatem obtinere volumus, causa absentiæ exposita, subrogato interim altero, qui vices ipsorum gerat.

[a] Seß. 6.c. 1. & Seß. 23.c.1.

[b] Ibid.§.eadem omnino.

DE IVRE PATRONATVS.

SÆua habendi cupiditas, quæ tam multos nostris temporibus transuersos agit, in causa est, vt ij aliena, quacumque demum ratione possunt, surripiant, & quod maxime detestandum est, diuino cultui iampridem dicata bona vsurpent. Id quod non modo per vim fieri contingit, sed etiam per fraudem, dum sibi ius nominandi atque præsentandi competere mentiuntur. Cui malo vt occurratur, decretũ Trid. Conc. c. 9. Seß. 25. summa vigilantia & diligentia studeant Ordinarij obseruare, non aliter præsentationes admittendo,

quam si titulus iuris patronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iuris requisitis ostendatur, siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum tẽporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum iuris dispositionem. In ijs vero personis, seu Communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerunque ex vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur: nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quam si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur.

DE DECIMIS.

a Sess.25. cap.12.

DEcretum Concilij [a] Tridentini contra eos, qui decimas subtrahunt, vel aliàs illarum solutionem impediunt, diligentissime obseruetur. Et quicumque varijs artibus decimas ecclesijs obuenientes subtrahunt, aut qui ab alijs soluendas temere occupant, & in rem suam conuertunt, excõmunicentur; nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur.

Quoniam vero, crescente in dies auaritiæ morbo

bo, plerique abusus circa decimarum solutionem irrepserunt: idcirco Episcopi fraudes, quibus laici in hac prouincia clericis imponere nituntur, caute prudenterq. dignoscant, detectasq. reprobandas & omnino tollendas curabunt.

DE OFFICIO PAROCHI.

PArochus, qui in Dominici gregis custodia secundum post Episcopum vigilantiæ locum tenere debet, non temere, non præcipitanter constituendus est, sed ijs seruatis quæ supra de collatione beneficiorum decreta sunt, quo ipsius tum probitas, tum doctrina inquiratur.

Præfectus iam animarum curæ, iuxta sacrorum Canonum [a] instituta, in id totus incumbat, vt nihil in se eius solicitudinis ac laboris desiderari permittat, quem hominum gubernatio postulare videtur.

[a] De ætat. & qual. c. indecorum & cã. cũ sit ars.

Ante omnia autem curet Parochus, vt vitæ sit irreprehensibilis, neve vllam suis subditis offensionem præbeat.

Catechismum Romanum sedulo præ manibus habeat, cuius ope tum sacramentorum rite administrandorum rationem perspectam habeat, tum ad conciones habendas sana doctrina imbui possit, quam populo sibi credito postea propinet.

Omnes

Omnes vero instructiones ex nostri Concilij præscripto conficiendas tum sciant optime, tum etiam diligenter obseruent Parochi.

Illud vero munus, quod præcipuum, & curandis animabus plane necessarium esse constat, vt cunctorum subditorum exacta ac diligens descriptio fiat a Parochis, quamprimum obiri volumus. Hic enim, quem vocant, status animarum vsque adeo cognitu necessarius est, vt eo prætermisso, nec Parochus, nec Episcopus munere suo rite fungi possint. scriptum est enim: Diligenter agnosce vultum pecoris tui. Quapropter curabunt Parochi, vt omnium familiarum ac personarum numerum & qualitatem libro ad hoc peculiari deputato quam diligentissime describant.

Quilibet Parochus quatuor libros conficiat, Baptizatorum scilicet, Confirmatorum, Matrimoniorum, & Mortuorum: in quorum primo baptizati describantur iuxta formulam per nos tradendam.

Parochus, dum pronum facit, dies festos fideliter annuntiet, populũq. de ijs quæ ad ipsius salutem pertinent, ea qua decet grauitate ac pietate commoneat: futiles & quæ risum sæpe mouent narrationes deuitet: ita iura sua tueatur, vt nullam cupiditatis, aut auaritiæ suspicionem in auditoribus pariat.

Obseruet Parochus, ne in administrandis sacra-

cramentis vllam negligentiam committat, errorem've ex inſcitia proficiſcentem. Aegrotos maxime cordi habeat. Inopes vero ita curet, vt non modo eorum calamitatem conſolatorijs verbis & paſtoralibus obſequijs leniat, verum etiam ſubſidio & eleemoſyna, vel de ſuo, vel ſua opera conquiſita ſubleuet.

Abuſus, prauas conſuetudines, ſuperſtitiones, morum ac fidei (quod abſit) ſuborientes nouitates vigilantia ſua tollere curet. De quibus omnibus, vt præſentius malo remedium afferatur, quã celerrime ad Epiſcopum referat: alioquin negligentiæ ſe pœnas grauiſſimas daturum intelligat.

Quoniam vero nonnullis Capitulis in vniuerſum, non certæ perſonæ animarum cura annexa eſt: idcirco ab illis virum idoneũ Ordinarijs præſentari decernimus. Quod ſi in hoc ſegniter ſe Capitula geſſerint, Epiſcopi fructuum portionem etiam pinguem alicui a ſe probato aſſignent.

Epiſcopi tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, ſine tamen obtinentium præiudicio, ex Concilij Tridentini [a] facultate vniones faciant quarumcũque eccleſiarum parochialium, & aliorum beneficiorum. [a] Seſſ. 21. cap. 5.

Ad ſtatum eccleſiarum ex dignitate conſeruandum, ſacrum Cõcilium Tridentinum magna cum ratione ſtatuit, vt Epiſcopi etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſent iuxta formam iuris

ſine

ſine obtinentium præiudicio facere vniones perpetuas quarumcumque eccleſiarũ parochialium & baptiſmalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum cum curatis propter earum paupertatem, & in alijs caſibus a iure permiſſis. Itaque Epiſcopi, vbi opportunum fuerit, ea facultate diligenter vtantur...

Vbi vero ob locorum diſtantiam parochiani ſine magno incommodo ad percipienda ſacramenta & diuina officia audienda accedere non poſſunt, nouæ parochiæ conſtituantur, iuxta Alexandri Tertij[a] ſanctionem, & Tridentini Concilij decretum.

[a] c. ad audientiam. de eccleſ. ædific.

Studioſe vero Parochus ſit ſolicitus de pauperibus ſuæ parochiæ, præſertim puellis nubilibus, viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, ſenio confectis, alijſque perſonis vtraque miſericordia indigentibus, quibus & ipſe opituletur, & alios hortatu ſuò ad id officium inuitet. Præcipue de ijs Epiſcopum certiorem faciat, vt qui cõmunis eorum pater eſt, ijſdem paternam curam præſtet.

DE FESTORVM DIERVM Cultu.

Dies feſti, qui ad celebrandas Dei laudes, Sanctorumq. memoriam pie colendam ſalubriter inſtituti ſunt, curandum eſt diligenter, vt ſan-

cte ab omnibus obseruentur, & ne ijs ipsis homines ad maiora perpetranda scelera abutantur.

Prohibemus igitur, ne diebus Dominicis, atque alijs festis, qui vel Ecclesiæ præcepto, vel loci consuetudine colendi sunt, aliquid seruilis fiat, nihil emi, vendive possit, nisi quod ægrotis, aut illius diei victui necessarium sit. Cibi vero ita veneant, vt ipsorum occasione officinæ nullo modo apertæ sint, præter illarum ostiolum.

Res porro necessariæ, nec ante ecclesiæ fores, nec in cœmeterijs vendantur. Mercatus [a], emporia, nundinæve ne vspiam fiant; sed quæ festo die fieri consueuerint, in antecedentem, vel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur, vbi fieri potest. [a] De fer. c. omnes.

Nemo diebus festis quocũque ludo ludat, dum celebrantur diuina officia; quo etiam tempore nemo cauponas adeat: comessationes, ebrietates, choreæ, & spectacula, omnisq. alia dierum festorum profanatio cessabunt.

Doceant Parochi, ceteriq. verbi Dei præcones, diebus festis Dei cultui dedicatis, diuinis officijs, concionibusq. audiendis, ceterisq. id genus pijs operibus vacandum esse, nec Missam a quocumque haud legitime impedito sine graui [b] flagitio prætermitti posse. [b] De consecr. d. 1. c. Missas.

Si ingruente aliqua necessitate [c] seruile quid [c] De fer. c. licet.

 fieri

fieri diebus festis oporteat, consulatur Episcopus, vel eius Vicarius: qui, re diligenter inspecta, quod congruum fuerit, decernant.

DE QVADRAGESIMA, ET *Sacrorum ieiuniorum obseruantia.*

DEo quidem semper seruiendum est, nec vllum tempus est futurum, in quo Creatori nostro seruitutis debitæ cultum non exhibeamus. Verum Quadragesimæ[a] diebus cuncti Fideles studiosius rebus diuinis vacare debent, cum & Dei sermo crebrior habetur, & ieiunium ac ciborum salutaris abstinentia indicitur. Quare vt commodius quisque atque religiosius sanctos Quadragesimæ dies exigere possit, hæc de illa sancienda censuimus.

[a] De consecr. d. 5. c. Quadrag.

Edictum aliquot ante diebus ab Episcopis promulgetur, quo vetitorum ciborum norma præscribitur.

Medicos omnes Episcopi aliquot ante diebus accersant, eosq. diligenter moneant, ne propriæ salutis immemores nimia[b] facilitate cuiuspiam male affectam valetudinem affirment, ijs indulgentes, qui fingunt laborem in præcepto. Cetera minutiora ad ciborum venditores pertinentia late in edicto explicentur.

[b] Ibid. ca. contraria.

Parochi & concionatores in Dominica Quinqua-

quagesimæ & feria quarta Cinerum populo demonstrent, neminem absque legitima causa ieiunium violare posse absque letali crimine: simulq. ieiunij modo ac conditionibus enucleatis, plerosque ab errore liberent, qui putant illud non violari, si hora definita præueniatur, aut etiam si bis more consueto comedatur, aut ciborum delectus negligatur.

Omnes ac singulos hortamur, vt, quoad fieri potest, audiendo verbo Dei frequentes astent.

Canonicos vero interesse[a] concioni omnino volumus, quæ in ipsorum ecclesia habetur, nisi legitime impediantur.

[a] De consecr. ca. sacerdot.

DE ORATIONE
Quadraginta horarum.

QVadraginta horarum oratio religiose instituta, vt cum salutari animarum fructu retineatur, hæc etiam constituimus, atque decernimus.

Fiat in conspectu sanctissimi Sacramenti, quod e tabernaculo expositum in maiori, aliove altari, si ita expedierit, palam collocetur. Id vt cum dignitate agatur, altaris vel capellæ, vbi exponetur, ornatus sit valde decens, ac religiosus.

Cæreorum numerus in altari accensorum eiusmodi sit, qui & multitudine & recta dispositione

cum Christi præsentiam exornet, tum intuentium oculos ad pietatem alliciat. Sex ad minimum cærei, & lampades duodecim, ac binæ faces grandiores, durante precatione, ardeant.

Dum Christi corpus in altari propositum est, clerici duo superpellicio induti, capite aperto, ad altare semper assistant.

Qua hora frequens est ad orationem concursus, sermo, isq. breuis, & ad piæ meditationis studium inflammandum apposite accommodatus habeatur.

Vbi fieri potest, cum hæc oratio celebratur, feminæ a maribus separatæ tabulato, aut tela saltem interiecta, precationi vacent, & alias tumultuantes sedare procurent.

Nocte appetente nulli mulieri liberum sit in ecclesia manere.

Absque Episcopi licentia non fiat Quadraginta horarum precatio.

DE PROCESSIONIBVS.

PRocessiones, publicas præsertim, rite ac diligẽter, vt cetera omnia ad Dei cultum instituta, fieri necesse est. Ne itaque illarum solemnitas minuatur, omnes clericos [a] tam sæculares, quam regulares Fratres & Monachos cuiusuis ordinis ad easdem publicas vocatos accedere compellant

[a] Concil. Trid. Sess. 25. c. 13.

Epi-

Episcopi, ijs tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo degunt.

Clericis quibuscumque, pœna excommunicationis proposita, interdicimus, ne processiones quascumque publicas ipsi in ciuitatibus aut oppidis obeant, absque facultate in scriptis ab Episcopo impetrata.

Constituat Episcopus certos homines, qui Clerum ad supplicationes procedentem dirigāt, eūq. aliquando, cum opus est, subsistere moneant, tum etiam qui populum promiscuum, vel Sodalitates ordine incedentes moneant, corrigantque.

Controuersias omnes de præcedentia tum inter Ecclesiasticas personas tam sæculares quam regulares, tum inter Confraternitates plerunque orientes, vel cum publicæ supplicationes decernuntur, vel cum alicuius defuncti corpus humandum est; Episcopus [a], amota omni appellatione, componat. a Ibidem.

Sicuti religionis insigne quoddam specimen edunt, qui dum corporis Christi processio fit, vias & parietes, quibus possunt, ornamētis vestiunt: ita reprehensione sunt digni, qui picturis parum decoris & alijs fœdis spectaculis tum diem festum violant, tum intuentium oculos offendunt. Nihil itaque eiusmodi in posterum videatur.

DE

DE FVNERIBVS ET Exequijs.

CHristianorum funus curare pijs precibus adhibitis, ac solemni quodam ritu defunctorũ corpora efferre, tum prisca Ecclesiæ consuetudo superstites admonet, tum futuræ resurrectionis spes certissima præcipit. Exequiarum itaque honor Fidelibus pie ac religiose impendatur.

Ante Solis ortum, & post Solis occasum mortuum & efferri, & ad sepulturam recipi prohibemus.

Miserabiles personæ, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, vt sua impensa humari non possint, a Parocho sumptibus ecclesiæ sepeliantur.

Cum mortuus efferendus erit, cuiusuis ecclesiæ Clerus, qui vocabitur, Confraternitas etiam in vnam ecclesiam conueniant: vnde omnes prodeuntes, biniq. Psalmos canentes, mortuum ab eius ædibus comitentur.

Candelæ ac cærei & intorticia, quæ circum cadauer accenduntur, heredum impensa, ita Deo oblata esse intelligantur, vt ei ecclesiæ in qua corpus humandum erit, mox addicta sint. Loci tamen pia ac laudabilis cõsuetudo vbique seruetur.

Ordinarij, vbi sese obtulerit occasio, ne præter-

termittant exequi decretum Tridentini Concilij, quo cauetur, vt quibuscumque in locis iam ante annos quadraginta, quarta quæ funeralium dicitur, cathedrali, aut parochiali ecclesiæ solita esset persolui, ac postea fuerit ex quocumque priuilegio alijs monasterijs, hospitalibus, aut quibuscumque locis pijs concessa, eadem posthac integro iure, & eadem portione quæ antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesiæ persoluatur; non obstantibus concessionibus, gratijs, priuilegijs etiam mari magno nuncupatis, aut alijs quibuscumque.

Contingit interdum, vt dum mortuus aliquis efferendus est, Pœnitentium seu Confratrum cœtus ad comitandum funus vocentur, qui dum plus nimio moram trahunt, in causa sunt, vt collegiatæ ecclesiæ eos expectare cogantur. Nos itaque omnes Scholas, Confraternitates, & Pœnitentium societates, vel iuxta præscriptam rationem Clerũ præuenire volumus; vel, si statuto tempore non venerint, vt possit a Clero corpus ad sepulturam efferri, eis non expectatis, decernimus.

DE INDVLGENTIIS.

IN publicandis indulgentijs omnis turpis quæstus suspicio tollatur: quod vt commodius fieri possit, eæ cautiones seruentur, quas præscribit Concilium [a] Tridentinum.

[a] Sess. 25. c. cum potestas.

Paro-

Parochus, concionatorve indulgentiarum valorem interdum explicet, ſimulq. oſtendat quo in pretio a cunctis Fidelibus haberi debeant.

Singulæ eccleſiæ, quibus vel conceſſæ ſunt, vel concedentur indulgentiæ, codicem habeant, in quo per ordinem illæ memorentur, ac ſummorum Pontificum nomina, qui ipſas conceſſerunt, menſis item, & annus. Tabella etiam in ſingulis ſit eccleſijs, in qua idem prorſus exhibeatur. Pari diligentia altarium priuilegiatorum memoria teneatur.

DE SEMINARIO.

SEminariorum fundatio ſaluberrime inſtituta, ab Epiſcopo diligentiſſime curari debet, tum ob multa alia, tum ob id præcipue, quod ex illis fructus maximus ſperandus ſit, ſi qui ad exactæ diſciplinæ normam educati fuerunt, regendis animabus poſtea præficiantur.

Qui in Seminario recipientur, non ſint minores duodecim annis: ex legitimo matrimonio procreati, & idonei ad litteras addiſcendas reperiantur: ſint vere pauperes, & ex patre & matre paupere, & ex diœceſi aſſumantur.

Diuitum filij admitti poterunt, dummodo proprijs ſumptibus alantur, ac eumdem habitum geſtent.

Qui-

Quicumque recipiendi ſunt, polliceantur ſe numquam clericalem ordinem deſerturos.

Admiſſi iam habitu honeſto & vniformi coloris violacei vtantur, nec plures recipiantur, quã Seminarij facultates ferant. Probatioq. eorum fiat in loco ſeparato, præmiſſa generali peccatorum confeſſione.

Qui confirmati non ſunt, confirmentur, & prima tonſura inſigniantur. Muſicam & Doctrinam Chriſtianam addiſcant, rituſq. & cærimonias, inſeruiendo eccleſijs, præſertim cathedrali diebus feſtiuis, ceteriſq. prout Epiſcopo videbitur.

Quotidie Miſſæ ſacrificio interſint, & ſingulis menſibus Domini corpus ſumant. Singulos porro ſeſe in virtutibus cunctis exercere par eſt, in obedıẽtia præſertim, quæ adoleſcentes maxime decet. [a] Concil. Trid. Seſſ. 23.c.18.cũ elucid. Illuſtriſſimæ Congreg.

Numquam ſoli domo egrediantur, nec niſi de Rectoris licentia. Vt autem Latinam linguam facilius addiſcant, ſemper inter ſe Latine loquantur.

Si aliqui minus idonei reperti fuerint vel quo ad litteras, vel quo ad mores, vel denique quo ad valetudinem, dimittantur, facta examinatione a deputato ab Epiſcopo.

Adminiſtratores rationem reddant coram deputatis iuxta decretum Concilij Tridentini ſingulis annis.

Beneficia aliquot ſimplicia iuxta formam a Concilio [b] præſcriptam vniantur Seminario; de [b] Ibidem.

qua vnione appareat apud Cancellarium Curiæ Episcopalis.

DE SANCTIMONIALIBVS.

Sanctimoniales Christo desponsatæ peculiari quodam modo Episcoporum fidei creditæ, eorumq. peruigili curæ commissæ sunt: idcirco curēt Episcopi omnia monasteria suæ iurisdictionis ad pristinam obseruantiæ regularis formam reducere, iuxta religionis, seu societatis leges, quas iam professæ sunt.

Clausuram vero ex Concilij Tridentini[a] & summorum Pontificum iussu, ac modo præscripto, non solum in suis monasterijs, verum etiam in exemptis omnibus restitui seruariq. diligentissime curent.

a Sess. 25. cap. 5. de regul.

Quapropter nullus sine Superioris licentia audeat ad monasteria monialium quocumque colore vel prætextu accedere, pœna excommunicationis proposita.

Nullus autem ausu nefario monialium septa ingredi possit, pœna proposita a Pio Quinto[b], alijsq. Ordinariorū arbitrio infligendis. Quod si quempiam ingredi ob visus tam monasterio, quam monialibus omnino necessarios opus fuerit, ea de re ad Episcopum referatur, qui eius mores & vitam exploret, & potestatem ingrediendi faciat

b In bulla 8. Circa pastoral.

in

in ſchedula propria manu ſubſcripta.

Nulla tam ex monialibus,quam ex ancillis,puellisve educationis gratia in monaſterio degentibus clauſuræ terminos tranſgrediatur, pœna propoſita in dicta bulla.

Si qua monialis autem diabolica inſtigatione correpta, extra monaſterium manere, vagariq. inueniatur, ad illud rurſus redire compellatur.

Quoniam vero libertati profeſſionis virginum Deo dicãdarum proſpiciendum eſt: idcirco quæcumque Concilium Tridentinum [a] decreuit circa explorandam virginum voluntatem, & contra eos qui per vim ad ſuſcipiendum habitum puellas compellunt, omnino volumus obſeruari. [a] Seſſ. 25. cap. 17. 18 de regul.

In electione Abbatiſſarum [b] & Prioriſſarum ea etiam ſeruentur, quæ idem Concilium decreuit: illud admonẽtes, Abbatiſſam [c] triennalem fieri debere, cum primum abbatia vacabit vel per mortem, vel per reſignationem, vel per pœnam iure inflictam. [b] Ibidem cap. 7. [c] Iuxta bullam 84. Greg. 13. Expoſcit.

Moniales tria vota emiſſa inuiolabiliter obſeruent: Epiſcopi vero in id incumbant, vt omnis proprietas tollatur ea ratione, quæ ſibi accommodatior videbitur, cum monaſteria viſitabit.

Renuntiationes ante profeſſionem factæ a monialibus irritæ habeantur, niſi facultas ab Epiſcopo ante duos menſes obtineatur, quam mox profeſſio ſequatur, vt in Concil. Triden. [d] cautum eſt. [d] Vbi ſup. cap. 16.

Conficiatur formula, quam feruent fanctimoniales omnes.

Antequam profeffio emittatur a virginibus, diligenter de eleemofyna agatur in numerata pecunia, quæ fuper fundo ftatuatur, cuius fors principalis non poffit aut debitis foluendis, aut quotidianis vfibus infumi.

Curent Epifcopi, expenfis antea monafteriorũ monialium fibi fubditarum facultatibus, vel ex confuetis eleemofynis certum monialium numerum conftitui, qui nullo modo poffit [a] augeri, nifi facultatibus vel ex confuetis eleemofynis auctis. Quod fi monafteria Regularibus fubiecta fuerint, idem Epifcopus præftare in illis quoque debeat, adhibitis tamen Superioribus Regularibus, quemadmodum cauetur conftitutione fanctæ memoriæ Gregorij XIII. hac de re edita.

a De inftitut. c. non amplius.

DE HOSPITALIBVS.

INter cetera paftoralis folicitudinis onera, hofpitalium [b], omniumq. piorum locorum cura locum habet. Quare ea diligenter vifitet Epifcopus.

b De relig. dom. ca. de xenodoch.

Adminiftratores hofpitalium ac piorum locorum quorumcumque, iuxta Concilij [b] Tridentini decreta, rationes reddant Ordinarijs fingulis annis, nifi fecus forte in inftitutione & ordinatione

c Seff. 7. ca. 15.

talis

talis ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci alijs ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum ijs adhibeatur etiã Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minime suffragentur. Quod si in casibus, in quibus reddere rationes Ordinario tenẽtur, ab eo commoniti non paruerint, per censuras Ecclesiasticas compellantur.

Nullus administrator hospitalium, ceterorumq. locorum religiosorum electus antea administret, quam in manibus Episcopi vel Vicarij iuramentũ præstiterit se fideliter diligenterq. munus suum executurum, studioséq. prospecturum, ne bona ac reditus in alios quam in destinatos vsus conuertantur.

DE CONFRATERNITATIBVS.

EPiscopi semel in anno Confraternitates [a] visitent, earumq. statuta diligenter videant, examinentque. [a] Concil. Trid. Sess. 22. c. 8.

Confratres inhabiles & excommunicatos a muneribus excludant.

Ornamenta & vtensilia sacra Confraternitatũ in loco tuto conseruentur, a sacerdote in vsus necessarios exponenda, vbi opus fuerit.

Prohibemus sanctissimum Christi corpus in

Confraternitatibus conseruari, nisi aliter videatur Episcopo. Ita vero Missæ ceteraq. officia diuina in Confraternitatibus celebrentur, vt ecclesiarum sacrificia, preces horariæ, concionesq. non impediantur. Qui officium dirigit,& absolutiones facit, si fieri potest, sacris initiatus sit.

In processionibus ordine debito ac deuota quadam grauitate confratres incedant, nihil tumultuarie, nihil litigiose agentes.

Controuersiæ vero de præcedentia sic dirimantur, vt antiquiores Cõfraternitates semper recentioribus præferantur,& quæ prius confirmatæ fuerunt, ijs quæ posterius.

Immensi quidam sumptus, quos Cõfraternitatum officiales plerunque faciunt in rebus parum necessarijs, omnino deuitandi sunt.

Intolerabilius illud est,quod ex eleemosynis ad pios vsus destinatis conuiuia & comessationes instruuntur. Hos itaque ac similes abusus detestantes prohibemus.

Præficiatur vir aliquis pietate ac prudentia præditus, qui Confraternitates inuisat, vt si quid vitiosum in eis repullulare viderit, obseruet, omninoq. tolli procuret.

Rectores reddant rationem de oneribus & beneficijs, si quæ habent vnita, ceterisq. prouentibus, & an muneri suo satisfaciant.

DE

DE REGVLARIBVS.

MOnasteria, quæ animarum curam habent annexam, quoties erit eligenda persona ad eam exercendam idonea, Ordinariorum iudicium & examen omnino sequantur. Is vero cui fuerit cura commissa, illorum iurisdictioni subijciatur quo ad visitationem & correctionem ex Concilij Tridentini [a] præscripto.

[a] Sess. 25. c. 11. de regul.

Meminerint Regulares, sibi non licere clericis aut laicis sacramentum Vnctionis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, matrimonia absque licentia Parochi solemnizare, aut quemcumque absoluere excommunicatum a canone, præterquam in casibus a iure expressis, aut vigore priuilegiorum a Sede Apostolica concessorum, vel a sentētia per decreta Cōcilij Prouincialis, aut Dioecesana promulgata. Quod si in aliquo ex supradictis contrafecerint, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, quæ Sedi Apostolicæ est reseruata, quemadmodum prouidentissime statuit Clemens V. in Concilio Viennensi.

Cum nulli ex Regularibus, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, a suo Conuentu recedere liceat: sacrosancti Concilij Tridentini [b] decreto inhærentes mandamus, vt qui sine prædicto mandato in scriptis contento repertus fuerit, ab

[b] Vbi sup. §. nec liceat.

Ordi-

Ordinarijs locorum tãquam sui instituti desertor puniatur.

Facit rei pondus & momentum, vt quod alibi diximus, hic etiam commemoremus. Sane cũ interdum ex Regularibus aliqui ad concionandum mittantur, qui & vita & doctrina tanto muneri impares existunt: id ne contingat, prouide statuit Tridentinum Cõcilium, vt Regulares cuiuscũque ordinis, nisi a suis Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in ecclesijs suorum ordinum prædicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In ecclesijs vero, quæ suorum ordinum non sunt, vltra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis ecclesijs non suorum ordinũ nullo modo prædicare possint. Hoc itaque vtile ac proficuum decretum qua par est diligentia erit obseruandum.

[a] Est 22. in cip. Regularium.

Bullam Pij V.[a] aduersus mulieres quæ monasteriorum virorum claustra ingrediuntur, & Regulares, qui eas ingredi permittunt, editam transgredientes cunctos excommunicatos decernimus.

Apostatæ iuxta summorum Pontificum constitutiones seuere puniantur.

DE

DE FORO EPISCOPALI.

IVdex non excedat iurisdictionem suæ diœcesis, cuius certi ac determinati limites erunt, ne ad lites & controuersias aditus aperiatur.

In id præcipue Iudex Ecclesiasticus incumbat, vt miserabilium personarum querimonias patienter audiat: quarum etiam necessitatibus prompte & alacriter prouideat, vbi id ratio ac iustitiæ lex postulabit.

Excommunicationum litteræ in infrascriptis casibus non concedantur.

Pro re criminosa, quæve infamiæ notam inurat.

Pro re occulta omnino.

Nec pro rebus deperditis [a] passim ac parui momenti.

[a] Concil. Trid. Sess. 25. c. 3.

Pro re quæ summam viginti aureorum non excedat, nisi aliter Episcopo videatur.

Deputentur a Synodo viri graues & pij Iuris vtriusque periti, qui de stylo mutando, ac in cōpendium redigendo in tractandis ac finiendis caussis mature consultent. Omnis enim litium [b] procrastinatio studio ac diligentia Episcoporum tollenda est.

[b] De rescr. in 6. c. dispendia. & clem. de iud. ca. dispend.

Decreta Iudicis, ipso præsente, a Notarijs extēdantur. Episcopi vero caueant, nullum mittendum esse in possessionem, nisi litteris expeditis.

DE LOCATIONE BONORVM *Ecclesiasticorum.*

PRincipio curet Episcopus inuentarium generale confici omnium bonorum Ecclesiasticorum, iurium, beneficiorum cuiusuis generis suæ diœceseos, compellatq. omnes ac singulos quæuis Ecclesiastica beneficia obtinentes ad prædictũ inuentarium exacte ac fideliter conficiendum sub pœnis arbitrio Episcopi imponendis. Pari diligentia archiuũ instructum habeat, in quo omnes scripturæ conseruentur.

a Sess. 22. c.6. Episcopus iubeat decretum Concilij [a] Tridentini contra vsurpatores rerum Ecclesiasticarum bis per annum in ecclesijs publicari, scilicet, primis diebus Dominicis Aduẽtus, & Quadragesimæ.

Vt fraudibus occurratur, & vsurpationibus bonorum Ecclesiasticorum, ijs præsertim quæ fiunt in hac prouincia; locationes rerum Ecclesiasticarum hactenus cõfectæ absque publico instrumento, per Notariũ Curiæ Episcopalis intra duos menses in instrumentum referantur authenticũ. Deinceps vero per publicum instrumentum conficiantur: quod per Notariũ Curiæ prædictæ, aut alium in acta publica intra duos menses a die contractus omnino referatur.

Recognoscantur ab ijs, ad quos spectat, fundi Eccle-

Ecclesiastici cum eorum limitibus, & si quæ in eis factæ fuerint meliorationes, vel deteriorationes.

Curet Episcopus, ne arbores fundorum Ecclesiasticorum cædantur a conductoribus.

Vt ecclesiarum vtilitatibus consulatur, & sacrosancti Concilij [a] Tridentini decreta executioni mandentur, Episcopi aliquos deputent, qui emphyteuses, locationesq. rerum Ecclesiasticarum ad longum tempus a triginta annis citra ante cōfirmationem Concilij Tridentini factas recognoscant: & si eas cum ecclesiarum detrimento & cōtra canonicas sanctiones factas fuisse inuenerint, irritas & nullas esse declarent.

[a] Sess. 25. c. 11.

DE TESTAMENTO ET *Legatis pijs.*

NEmo testatorum mentes, qui propenso studio ad relinquenda ecclesijs legata feruntur, metu, precibus, consilio ve a pietatis amore deducat. Qui secus fecerit, se tanti criminis rationem coram Deo redditurum intelligat.

Notarij omnes infra trium mensium spatium testamenta, codicillos, & quæcumque ad pias causas testatorum voluntates disposuerunt, Episcopis manifestare cogantur, pœna excommunicationis proposita.

Liber conficiatur in singulis ecclesijs, in quo di-

ligenter annotentur legata olim facta, nondum tamen soluta, & quæ deinceps tam in ciuitatibus, quam in diœcesibus fient.

Si quis aliquid ecclesiæ leget, conditione apposita, quæ nonnihil ambiguitatis pariat, aut legati executionem retardet; habeatur de ea cum Episcopis consultatio.

Legatis ad pias causas cum iura plurimum faueant, nec eæ solemnitates [a] necessariæ sint, quas cetera postulant: curet Episcopus, quacumque poterit diligentia, illa ecclesijs vindicare.

[a] De testamen. c. indicante. c. relatum.

DE MEDICIS.

ITa corporis valetudo curanda est, vt animæ salus non negligatur: quapropter Medicis tam Physicis, quam Chirurgicis præcipimus, vt cum primum ad ægrotos vocati fuerint, eis necessariam peccatorum confessionem faciendam esse persuadeant. Quoniam vero res ista magni est momenti: idcirco quæcumque constitutio Pij V. [b] fel. recordationis circa Medicorum munus decreuit & sanciuit, hic commemoranda esse censuimus, ne cuiquam ignorantia suffragetur.

[b] Est 3. incip. supra gregem.

Medici itaque tertio die vlterius, ægrotos non visitent, nisi longius tempus ipsis confessor ob aliquam rationabilem causam (super quo eius conscientia oneratur) concesserit, & illis per fidem cõfessoris in scriptis factam constiterit, quod infirmi,

mi, vt præmittitur, peccata sua confessi sint.

Quod si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in cõstitutione [a] Innocentij III. contentas, quas incurrũt, perpetuo infames erũt, & gradu Medicinæ, quo insigniuntur, omnino priuentur; ac pœna etiam pecuniaria arbitrio Ordinariorum, vbi deliquerint, mulctentur.

[a] cap. cũm infirmitas, de pœnit.

Nullus Medicinæ Doctor creari possit, nullive quomodolibet medendi facultas a quouis Collegio & Vniuersitate concedatur, nisi omnia in constitutione Pij V. & eiusdem summi Pontificis præscripto contenta, medio iuramento, coram Notario publico & testibus obseruaturũ se esse promittat. Quod iuramentum in manibus Ordinarij præstetur, cuius etiam in priuilegio doctoratus & licentia medendi specialis mentio fiat.

Episcopi vero prædictum iuramentum à Medicis iam promotis omnibus iuris remedijs exigant, renitentes pœnis enarratis afficiant.

Ne quis Medicorum pro corporali salute aliquid suadeat, vel permittat, quod in animæ periculum vergat.

DE DELICTIS.

DE BLASPHEMIA.

IN execrabili autem blasphemiæ scelere, quod ad hæresim, quæ summa blasphemia est, proxime

me accedit, radicitus conuellendo, non minorem curam studiumq. ponere debet Episcopus, quippe quo iusta ira Dei contra nos accenditur ac incitatur. Quare Episcopus contra huiusmodi detestabiles homines, qui tale crimen committunt, ex sacrorum Canonum iure, tũ præsertim ex sanctione Leonis X. in Concilio Lateranensi edita, & Pij Quinti [a] constitutione, quo adeo nefarium scelus non modo compescatur, sed plane tollatur, seuerissime animaduertat.

[a] Est 5. incip. cũ primum.

Indulgentias decem annorum, quas Leo X. in eodem Lateranensi Concilio tam Iudicibus, quam deferentibus largitus est, sæpe euulgari faciat.

Sodalitatem Nominis Dei per eos, ad quos ex Pij Quinti constitutione pertinet, vbique locorum suæ diœceseos erigendam curet, atque indulgentias ab eodem summo Pontifice Sodalitatibus eius rei causa concessas frequenter a Parochis omnibus promulgari iubeat.

DE VSVRIS.

VSurarum scelus nefandum e Christiana Republica expellere, & fœneratorum rapacitatẽ iuxta sacrosanctas Ecclesiæ sanctiones coercere cupientes, statuimus, omnes, qui contractus illicitos vsurarios & a iure [b] improbatos exercent, si tam nefarij criminis reos esse legitime & iuris

[b] Tot. tit. de Vsur.

ordine

ordine seruato constiterit, pœnis cunctis a iure propositis subijci debere. Notarios, proxenetas, testes, lucrive participes, ac quoscũque ministros quocumque modo, consilio, & opera huiusmodi contractibus fauentes excommunicatione innodantes, & ab officio suspendentes.

Instructio fiat pro concionatoribus & Parochis, in qua innumeræ, quæq. magis in vsu sunt, vsurarum species recenseantur, & sæpius in concionibus promulgentur.

DE DVELLO.

NEfariam duellorum, seu singularium certaminum prouocationem, qua infelices homines insano tuendæ vel vindicandæ contumeliæ furore correpti extremam sibi tam corporum quam animarum perniciem accersunt, execrantes, sacrosancti Concilij Tridentini decreta & summorum Pontificum Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Pij IIII. Gregorij XIII. & Sanctissimi D. N. Clementis Papæ VIII. pœnas omnes nouissime editas in vsum reuocantes, istud hominum genus, qui sese ad duellum quocumque colore vel prætextu inuitant, prouocant, & pertrahunt, etiam verbotenus, quamuis priuatim certamen ineant, nec vllæ prouocatoriæ litteræ, aut denuntiationis chartulæ præcesserint, definitis a iure pœnis omnibus subijci de-

ci declaramus, ita vt infames perpetuo habendi ſint, atque vt homicidæ puniendi. Quod ſi in conflictu deceſſerint, perpetuo careant eccleſiaſtica ſepultura.

Illi vero, qui conſilio, vel opera quemquam ad duellum ſuaſerint, impulerint, vel iuuerint, aut denique ſpectatores extiterint, excõmunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur.

DE CONCVBINARIIS.

[a] Concil. Trid. Seſſ. 24. c. 8.

CONcubinarios[a] tam ſolutos, quã copulatos, cuiuſcumque ſtatus, dignitatis, conditionis exiſtant, ſi poſtquam ab Ordinario etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, ſeq. ab earum conſuetudine non ſeiunxerint, excommunicationis ſententia ferire neceſſe erit: a qua non abſoluantur, donec re ipſa admonitioni factæ paruerint.

Quod ſi in concubinatu per annum, cenſuris neglectis, permanſerint; contra eos ab Ordinario ſerio procedatur.

Mulieres cuiuſcumque generis, quæ cum concubinarijs publice viuunt, pœnis ijs afficiantur, quas decernit Synodus Tridentina; ita vt, ſi admonitæ non reſipuerint, extra diœceſim eijciantur.

DE

DE IVDÆIS.

OMnibus prohibemus cibum ſumere cum Iudæis, carnes, aut azyma ab illis porrecta manducare, vna ac eadem domo cum ijſdem verſari, ludere, ſocietatem inire præſertim improbum fœnus exercendi cauſa.

Medicus Iudæus á nemine, quantumuis graui morbo laboret, vocetur. Caueant omnes, ne eorum diebus feſtis, aut nuptijs interſint. Ne qua mulier [a] Chriſtiana Iudæis parientibus præſto ſit: nulla item mulier Iudæorum infantes nutriat, nec contra. Nemo ſub pœna excommunicationis Iudæis inſeruiat. [a] De Iudæis, c. ad hæc.

Iudæi in diuerſis ciuitatũ partibus ne maneant, ſed in vna tantum vicinia ſimul habitent. Domus, prædia, & cuiuſuis generis bona Eccleſiaſtica, tam mobilia, quam immobilia nullo modo Iudæis vendantur, oppignorenturve.

In die Paraſceues & Sabbati ſancti lateant Iudæi, ipſorum [b] portis ac feneſtris clauſis toto eo tẽpore manentibus. Diebus vero feſtis, dum celebrantur diuina officia, nullus eorum ex vico quem inhabitant egrediatur, exceptis patribusfamilias, vt victum emere poſſint. [b] Ibidem c. quia ſuper.

Quoniam vero nullius ſalus ſpernenda eſt, propterea ex decreto Gregorij XIII. & Sanctiſſimi

D. N. Clementis Papæ VIII. curent Episcopi, in quorum terris Hebræi fuerint, eis semel per hebdomadam legi: cogantq. eos lectioni interesse, quæ non aliud argumentum tractet, quam quo Christianæ fidei veritas obduratis hominibus ex diuinæ Scripturæ veteris Testamenti & Prophetarum oraculis dilucide demonstretur.

DE POENIS.

NE vero, laxatis disciplinæ habenis, in deterius hominum mores prolabantur; sancitas pœnas diligenter Ordinarij a transgressoribus deposcent. Haud enim clementia probanda est, quæ vitijs aditum facit, & Ecclesiasticam auctoritatem elidit.

Si quis censuris Ecclesiasticis innodatus absolutionem ab ijs legitime obtinere neglexerit, sciat se irremissibiliter hanc mulctam subiturum, vt singulis Dominicis, frequentiore populo astante, nominatim in ecclesia excommunicatus declaretur & publicetur, donec resipiscat.

Quod si per annum integrum in crimine insorduerit, iuxta Canonum sanctionem in eum tamquam de hæresi suspectum inquiri possit.

DECRETVM DE FORMVLIS, *seu Instructionibus conficiendis & obseruandis.*

VT cuncta quæ a nobis in hoc Cõcilio decreta sancitaq. sunt, certa methodo atque ordine peragantur, omnesq. ad quos pertinet, munere suo recte fungantur: Decernimus infrascriptas Formulas, seu Instructiones, quarum sæpe mentio facta est, a deputatis confectas publicari, ac diligenter obseruari, pœna transgressoribus ad Ordinariorum arbitrium proposita. Ponantur vero statim in calce Concilij.

Formula ac methodus in Visitationibus adhibenda.
Formula Ecclesiasticæ supellectilis.
Formula seu Instructio pro Parochis.
Formula seu Instructio pro Concionatoribus.
Formula seu Instructio pro Confessarijs.
Formula Regularum a cunctis monialibus obseruandarum.

NOs Hieronymus tit. S. Pancratij S.R.E. Presbyter Cardinalis Matthæius fidem facimus, & attestamur, decreta facta in Prouinciali Synodo Auenionensi ab Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. Archiepiscopo Auenionen. a sacra Congregatione Cardinaliũ Concilio Trid. interpretando præpositorum fuisse emendata omnia, atque aptata, præter Formulas atque Instructiones ab eiusdẽ Synodi deputatis confectas, necnon eorumdem decretorum originale apud ipsam Congregationem remansisse, cum quo huiusmodi decreta hoc libello descripta, & collata, in omnibus & per omnia concordant. In quorum fidem his propria manu subscripsimus, & ab infrascripto Secretario item subscribi, sigilliq. nostri impressione communiri mandauimus. Romæ die xxiij. Ianuarij, M. D. XCVII.

Hier. Card. Matthæius.

Loco † sigilli.

Io. Francisc. Fagnanus Secretarius.

INDEX TITVLORVM.

De

INDEX.

FINIS.

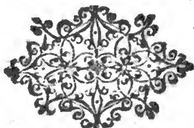

REGESTVM.

A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt Duerniones.

Superiorum Permiſſu.

ROMAE, Apud Aloyſium Zannettum.
M. D. XCVII.

